DIARI CATALA
d'Avisos, Noticies i Anuncis

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Barcelona { Edició vespre. 1 ptes. mes
Edició matí. . 1 » »
Fòra: { Espanya. . . . 4'50 ptes. trim.
Unió postal. . . 9 » »
Paquet de 30 números . . 90 cèntims.

La Veu de Catalunya

5 cent.

Redacció i Administració
Carrer d'Escudellers, 10 bis, entressol
(PROP DE LA RAMBLA)
IMPREMTA:
Escudellers, 10 bis, baixos
Telèfon 184

Anuncis, esqueles, comunicats i reclams a preus convencionals. Per a l'edició del vespre s'admeten esqueles mortuories fins a les sis de la tarda. Per a l'edició del matí, fins a les tres de la matinada.

Any XXIII núm. 5,107 | Barcelona: Dijous 31 de juliol de 1913 | Edició del VESPRE

SANT DEL DIA: Sant Ignasi de Loyola, cf. i fd.
Sant de demà: St. Pere «ad Vincula».—**Quaranta hores:** A la iglesia de Ntra. Sra. dels Dolors. — Hores d'Exposició: De les sis del matí a 2½ de vuit de la tarde.—**Demà:** A la mateixa iglesia.—**Cort de Maria:** Ntra. Sra. la Reina de tots els Sants i Mare del Amor Hermós, a Sta. Maria del Mar, privileg.—**Demà:** Ntra. Sra. de la Mercé, a sa iglesia, privileg., o a la del Pi.—**Missa d'avui:** St. Ignasi de Loyola, cf. i fd.; c. blanc.— **La de demà:** Octava de St. Jaume; color vermell.—**Adoració nocturna:** Demà, Torn de Sant Joan Evangelista.

Observatori Meteorològic de la Universitat.—Director: E. Alcobé.—30 de juliol
HORES D'OBSERVACIÓ: 9 matí i 4 tarda.—Baròmetre a 0'00 al nivell del mar: 759'92; 758'85.-Temperatures: Màxima, 30'8 sol; 27'3 ombra.-Mínima; 21'6 ombra, 18'9 reflector.—Temperatura a la ombra: 23'8; 25'2.— Pluja a les 24 hores: 000'000.— Aigua evaporada en millímetres: 2'11.— Graus d'humitat: 70; 74.—Direcció del vent: E.; SE.-Velocitat del vent: 121 km.-Estat del cel: nuvolós.—Núvols, classes: C. K.—Quantitat: 0'6; 0'5.
Sortida del sol: 4'43.— **Posta:** 7'11.—Sortida de la lluna 4'47 m.— Posta: 6'49 t.

†

EL SENYOR

D. Josep Pascual i Casas

HA MORT

havent rebut els Sants Sagraments i la Benedicció Apostolica

(A. C. S.)

Els seus afligits esposa donya Francisca Pons, pares, avia, germans i germana política (presents i ausents) oncles i ties, oncles i ties polítics, neboda, cosins, demés parents, la casa «Rafael Pons» (de Palma de Mallorca) i la Societat de Mestres Sastres «La Confianza», al participar als amics i coneguts tan irreparable pèrdua, els supliquen li tributin un record en llurs oracions.

Per espressa voluntat del finat no s'avisa l'hora de l'enterro

J. Marsans Rof i Fills
Valors, Cupons, Giros, Canvi de Monedes, Comptes corrents, Viatges
(RAMBLA CANALETES, 2)

Dr. Teixidor Moragas Diploma Fac. Medecina París. Estómac, budells, fetge, pàncreas, diabetes, gota, obessitat, magrura. Analisis, Raigs X, Massatge, Electricitat. De 4 a 6. Festius: De 10 a 12 — PORTAL DE L'ANGEL, 12, 1.er

DR. BALCELLS dels Hospitals de París. Estómach y RAIGS X — Claris, 74. — De 3 a 5. **Budells**

Oculista doctor Simón Fac. medecina París, Clíniques Viena. De 11 a 12 i 2 i 1½ a 5. Festius 11 a 12. — Aragó, 261, pral., junt P. Gracia.

EL SIGLO
GRANS MAGATZEMS
ÚLTIMS DIES DE VENDA DE
SALDOS
amb motiu de l'inventari semestral
= NOMBROSES OCASIONS
en totes les seccions de la casa
IMPORTANTISSIMES REBAIXES
en tota classe de prendes confeccionades
Preus excepcionals en
Articles per a caçador
Trajos - Barrets - Salacots - Calçat - Polaines - Cananes - Sarrons - Ampolles "Thermos" - Gots - Fiambreres - Coberts Cordons i Collars per a gossos, etc., etc.

ESTALVI DE SALUT
RONYONS ☞ FETGE ☞ ESTOMAC ☞ MELSA
AIGUA DE VILAJUIGA
LA MÉS RICA EN LITINA
Unica insustituïble pera prevenir i curar
l'ARTRITISME i el MAL DE PEDRA
Preferida pels bons metges, és la de major venda i la MÉS ECONOMICA EN SA CLASSE
DEMANI-S PER TOT ARREU
Agent depositari: JOSEP ESCUDER • Bailén 95 i 97 - Telefon 3347
Despatx Central: Rambla de les Flors, 17 - Telefon 2471

CONTRA LA TOS — ÈXIT ADMIRABLE
Aixarop del Dr. Villegas
(A BASE DE BROMOFORMO I HEROINA)
Allivia a l'acte i cura tota classe d'afectes bronquials, els catarrosos, els tísics els asmàtics, els dispnèics i quants pateixin ronquera, fadiga o espectoració deuen usar-lo com a remei radical, segur i exclusiu.
DEMANI'S EN FARMACIES

T. Bracons y Fill PELAYO, 8, interior i TALLERS, 74 bis. — Secció de vendes a la menuda. Panyería, Drils. Géneros de Punt, Mocadors, Tovalloles i Llensols. — Retalls de Panyería.

Dr. Serrallach Vies urinaries i ronyó De 12 a 2 i 6 a 7. Pelayo, 40.—C.ª económica, 7 a 9. Jovellanos, 9.

Tusquets i C. S. en C. Banca Borsa. Valors i cupons.—Rambla del Centre, 9. Negociem el cupó Deute Amortisable 5 per 100 venciment 15 agost pròxim.

Qui tingui tos
que prengui l'antiga y acreditada PASTA PECTORAL, balsàmica, expectorant, demulcent y calmant de la TOS. Antiga preparació del Dr. Andreu. Fòrmula publicada. Demanis a les farmacies

El joc

El senyor ministre de la Governació ha tingut un gest: «Ab irato» acaba de proscriure en absolut el joc arreu de Espanya. Ni a les tavernes, ni als centres més aristocràtics, ni enlloc, es permetrà el jugar. El Govern lamenta no més que aquesta mida llevi una de les fonts d'ingressos amb que comptava la beneficencia... Però, aixís i tot, fent honor als clams unànims de la opinió pública, dona l'ordre sense contemplacions a ningú.

Hem de reconéixer que l'acte del senyor Alba és, com l'hem calificat al començament, un gest, un bell gest, un gest enèrgic, un gest exemplar en l'ordre de la ètica absoluta, digna de la escola la ciervista tan ponderada i lloada per tothom.

Però en l'ordre polític, però en la pràctica, els gestos son perillosos. En primer lloc, l'home qui fa un gest, s'exposa, sense adonarse'n, a fer trencadissa, en altres indrets, amb el revés de la mà...—Recordi's la frase del «caballo en una cacharrería»...—En segón lloc un gest és un gest, és a dir, no és una mida legislativa o governativa, filla del convenciment, calculada, aplicada i sostinguda amb perseverancia. No coneix ni es preocupa de l'eficacia; en té prou en fer bonic i fer quedar bé l'actor.

Una altra cosa ens alarma de l'acte zelosíssim del senyor Alba: el seu radicalisme. Altres vegades ho hem dit: la moral, per tal que és fondament humana, té molt de relatiu. El procés de moralització ha de ser fet amb tanta cura com el tractament d'un convalecent. I quan el malalt és tota una societat, bò és donar-li, per a començar a revifar-la, brous lleugeríssims de moralitat, abans de refer-la—o tal vegada enfarfegar-la—amb els plats forts d'una cuina integrista.

La moralització, com la religiositat, ha de venir espontàniament del convenciment i de l'amor. Les mides coercitives, és clar que no les refusem totes, però no passen de murs de contenció, de aparells ortopèdics que, tot lo més, aturen la creixensa del mal.

Celebrem que la opinió pública conservi una certa sensibilitat i que, encara que amb intermitencies, se senti de la coïssor del vici. Però valdría encara més que aquesta opinió, per compte d'acudir de tant en tant al Govern i de reclamar d'ell, de la seva força material, el remei, es dediqués a cercar-lo ella mateixa, a reaccionar ella mateixa, a ofegar, dintre les entranyes socials, tota casta de malura amb lo que en Balmes en deia «abundancia del bé», o sigui, amb una plètora de salut, amb una creixent normalitat.

Ara no se'ns acusi, en paga de la nostra sinceritat, de partidaris del joc. Consti, per acabar, que, amb tot i lo dit, aplaudim la disposició del senyor Alba, no massa refiats de que esdevingui quelcom més positiu que un espectacle.

GLOSARI

L'INTERLOCUTOR

Trobat a ca'l marxant, que s'hi firava d'una maleta, nostre Mestre Octavi de Romeu. Jo que li faig:—Partiu, doncs, car Mestre?... I ell:—Sí, Xenius, me'n vaig una mica lluny d'aquí.

—Banys de mar, excursió a viles famoses, cura d'aigües, cura de repòs, cura d'altitut?

—No, Xenius, cura de dialeg.

«Cura de diàleg, sí. Cal que m'expliqui. Hi hà un nombre de coses d'esperit que m'interessin, que m'interessen fins el punt que, vagues, totes ideals i fins purament teòriques que elles son, jo donaría per algunes d'elles ma vida—i, en tot cas, sense elles, la vida me fora feixuga terriblement. Però d'aquestes coses que més que tot m'interessen, fà molta estona que no he sostingut diàleg amb ningú, que no he pogut sostenir diàleg amb ningú... I elles, sense això, sento que se m'ossifiquen dintre meu, que s'esterilisen, que s'empobreixen... Aixís, me'n vaig. No me'n vaig a cercar goriment a cap mal, que ma salut és perfecta, gracies a Deu. No me'n vaig a veure món, que ja sabeu com jo n'he vist, gran vagabond davant l'Altíssim, i com ja el viatjar m'afadiga. No me'n vaig a fruir de paisatges, que detesto, ni de museus, que, en mon actual estat d'ànim, me farien badallar d'enuig. No cerco ni panorames, ni neus perpètues, ni rebaixa d'àcid úric, ni descans i oblit. Cerco, ben simplement, un Interlocutor—aquesta cosa exquisida i inapreciable—un Interlocutor...»

Una ombra del retret d'un amorós deixeple degué passar pels meus ulls. Perque l'Octavi de Romeu, manyac, s'apressa a dir-me:

—En altre temps, vos m'erau dolça companyia. Les recordeu, de tants cops, les bones sentades, els cap-vespres de passeig, les nits de vetlla inacabable? Però, ¿quan temps fà, ara, que no'ns hi posem? Aquestes empreses en que teniu ara el cor, us ocupen tant! Arribeu tan afadigat a cada vespre!

Un altre recurs teníem abans, que ens ha robat mort traidora, un altre recurs indicadíssim, quan, fumejanta, la ment ens demanava pà de diàleg. Llavors ens feiem dur per algún vehícol lleuger al carrer d'Alfons XII o, si era tal temps com aquest, posavem un telegrama a Caldetes: «Demà aniré a dinar.» I el trobàvem sempre amatent, sempre generós de les dons magnífiques del seu esperit, sempre curiós i respectuós envers el nostre. Aquell de qui cada dia ens punxa crudelment l'anyorança. El trobàvem i sabiem que, per molta estona que's perllongués, lo que'ns era ideològica festa, no li feiem an ell cap tort, rès li robavem, ric com ell era, per la seva situació social i escepció, d'un oci, d'un diví oci, d'on ell sabía treure tant de súc.»

«Quí més és en fora? Fà pocs dies vaig tenir la felicitat de poder fer conversa en pau, uns moments, amb un altre amic il·lustre, que jo estimo amb totes les forces del meu cor, que m'és preciós pel dó que té son seny d'asserenar les meves inquietuts quan s'encrespen, així com sab aquietar l'oli sabi les onades de la mar, i que també els espirituals negocis apassionen realment. Parlàrem uns minuts de com el sentit agut del viatge, vé d'una ruptura de la salut moral i ell me contava que, en efecte, mai tan franciscanament havía ell sentit la natura com en un període de malaltía... Foren uns minuts de conversa, us dic. I jo ja'n vaig tenir prou per a resplandir de joia tot el dia, per a que'l viure aquella tarde me semblés gai, per a trobar que noves poixances de creació i d'intel·ligenciaa se desvetllaven en mí... Però, ¿i l'endemà? Com anar a trobar l'endemà aquest home, els minuts del qual son d'or, per a demanar-li que sospengués sos graves, sos urgents quefers, a fi de continuar amb mí una vaga conversació sobre'l sentit del paisatge.»

«Un altre amic tinc, que antany li era grat parlar de metafísica a les altes quietes hores de la nit, i que'm feia la caritat d'unes objeccions, les més estimuladores que's coneguin.... Aquest amic meu, vell company, avui té arrencat son bufet de micer, i festeja...»

«Me'n vaig, Xenius! Lluny d'aquí estic segur, als pocs passos que dongui, al primer hotel alpí on munti, de trobar i gaudir de l'Interlocutor que'm cal. Trobaré aquells bondadosos professors en vacances. Trobaré aquells pastors i ses families, tan informades, tan apassionades pels negocis intel·lectuals. Trobaré l'estudiant i el snob i la snobineta i aquells que viuen tranquils, amb una petita renda, donats al cultiu de la seva ment. I per uns pocs dies serà una festa, una orgía, el record de la qual sabrà consolar-me i nutrir-me temps i temps...»

Aquí el marxant d'objectes de viatge vingué a interrompre el nostre parlar, portant un nou model de maleta.

—«Aquest, va dir, és l'últim i el més pràctic.»

XENIUS.

Al Dia

Escribint historia

Un fabricant de filats de la dreta de l'Ensanxe, va rebre l'altre dia una petició de permís per a fotografiar la sortida dels obrers. El fabricant va donar-lo.

Poc se pensava lo que havía de succeir.

A l'hora de l'esmorzar, mentres obrers i obreres omplíen el pati de la fàbrica i eixien per la gran portalada, varen presentar-se uns guardia civils amb grans bigotis i perilla zorrillesca, uns obrers emmanillats o lligats colze amb colze i uns altres amb pistoles; amb ells hi anaven uns senyors i una màquina d'impresionar pel·lícoles. Tots plegats se posaren a treballar ardidament, representant escenes de coacció de vaguistes, d'intervenció de la força armada, d'agafaments i culatades. La funció va durar poc i aviat l'amo, i unes parelles de la guardia civil autèntica, varen desfer la comedia.

Se tractava d'una empresa previsora que s'avençava a la vaga de l'art fabril per a enganyar a l'estranger, i repetir, per cent i una vegades, la sòrt de mentir sobre coses de Barcelona.

***

Se queixava el senyor Francos Roguez de les campanyes contra la nostra ciutat. Fins amb el cine se'n fan: no's necessita ésser redactor o corresponsal d'agencies i diaris enemics de Catalunya, ni ministre de la Governació per a sembrar alarmes. N'hi hà prou amb ésser d'una casa de pel·lícoles cinematogràfiques. Quan el fusellament den Ferrer, varen córrer pels cines d'Europa i Amèrica unes pel·lícoles que si feien riure als barcelonins, feien exaltar als estrangers.

El cas d'ara no és el primer, ni el segón, ni serà el darrer.

Contra Barcelona totes les armes són bones: desde la ploma a la màquina fotogràfica; des del poder a l'anònim. Me'n ric jo del mal que fa la majoría de l'Ajuntament: la calumnia de paraula, escrita, gravada, o pel·licolada, en fa molt més. Aixís sofrim, entre unes coses i altres, pena de dany i pena de sentit.

Això és intolerable. Però hi hà a Barcelona, desde un temps an aquesta banda una peresa ciutadana que esgarrifa. Tot se pot intentar, tot se pot fer sense que ningú protesti; callant molts que haurien de parlar.

Ens hem acostumat tant a les coses dels nostres enemics, que hem esdevingut masells.

S'ha d'acabar aquesta cobardía ciutadana, afalagada—¿per què no dir-ho?—pels nostres enemics polítics que saben que tota impugnació contra els de Catalunya la recull i la fa vibrar el nostre patriotisme; que tota condemna dels explotadors de la ciutat, és, indirectament, una alabança nostra.

Per no fer, com diuen, el nostre joc, passen en silenci, sense comentari, com un fet regular, coses espaventables. L'egoisme personal i l'egoisme polític fan de parèntesis a ruïnes i a deshonres, a insults i a malvestats.

Aniríem lluny amb aquestes i altres consideracions. Avui volíem consignar el fet d'autes i prou.

POL.

Polítiques

Varies

—El jutjat que entén en la denuncia contra el periòdic «La Ira» per delicte d'impremta, no ha pogut trobar ni al director ni a cap dels redactors, perque tots han desaparegut.

—Ha sigut denunciat el setmanari «Acción» per injuries al governador civil,

Els darrers aconteixements als Balkans

Els aconteixements dels Balkans han acusat durant la darrera setmana una màxima complicació, si bé seguida en els moments últims d'una esperança que gairebé és certitut de pau definitiva.

No cal ni parlar de l'importancia de lo esdevingut. ¿Qui podia suposar fa un parell de mesos la ciutat d'Andrianópolis devinguda altre cop turca? Doncs, hi hà més, els turcs son a Mustafà-Pachà, on tenía son quarter general l'Estat Major del rei Ferràn al comensar la guerra, i amenacen invadir els territoris que en la guerra de 1878 perderen i que'ls tractats de 1885 afegiren al regne de Bulgaria. Mentres aquesta agressió amenassa el Sud de Bulgaria, al Nord, l'exèrcit rumà s'atura, a 15 kms. de Sofía, sense que pugui oferir una resistencia apreciable als dos invasors, tot son exèrcit ocupat en resistir als ex-aliats Serbia i Grecia, amb l'ajuda dels quals Bulgaria havía assolit la màxima altura política i militar.

Una fortíssima campanya de premsa llensà sobre Bulgaria el desprestigi d'atrocitats comeses per son exèrcit; Bulgaria i la premsa amiga acusen als seus enemics de lo mateix, de lo qual no poden resultar-ne beneficiats més que'ls interessats en destruir el «molto» primari i respectable de la guerra: Els balkans als pobles balkkànics. Tot lo que's diu de grecs, serbis i búlgars serà cregut, fomentat i utilitzat. Per això és prudent en aquesta hora de resta de valors no oblidar lo que aquests Estats han fet de bó, ni tampoc els masacres d'Armenia per als quals la sensibilitat europea s'havía tornat masella de tant ser repetits, sense que, llevat per veus isolades, i de tant en tant, ne pervingués al gran públic noticia.

En 35 anys d'existencia Bulgaria ha fet d'un desert sobre el qual s'havíen llensat unes tribus perseguides, un Estat que mostrà en la primera part de la campanya la seva capacitat de prestació en lo militar, lo polític i fins lo econòmic. En 35 anys s'ha soturat un desert, decuplicat la riquesa, s'ha creat policía i tribunals, escoles i camins, vida civil i constitució. De nova planta se construí un Estat tal que durant uns mesos jugà afortunadament el primer paper a Europa.

Potser més fonda i de segur més ràpida ha estat la transformació de Serbia desde que va desaparèixer la dinastía dels Obrenovitch, mantinguda per Austria, sobre tot en l'ordre cultural i per Grecia d'ensà de la campanya de 1897, fins a la seva brillantíssima actuació sota les inspiracions den Venizelos.

Aquest renaixement dels pobles balkànics era un dels més bells espectacles de la política europea moderna, però les rivalitats aquissades per gent de fòra l'han destruit.

Bulgaria comença en gravíssimes circumstancies, és cert. Ben car ho està pagant. Però si grecs i serbis no cedeixen ara que ja han tret ventatges de la segona part de la guerra, si continúen portats de l'impuls adquirit contra Bulgaria, sense mirar ni tenir en compte que'ls turcs entren a Adrianòpolis i amenacen la Rumelia la seva falta serà no menor que la de Bulgaria.

Austria se n'aprofitaría, de segur. Se suposa que ella fou qui encoratjà a Bulgaria a no transigir amb les demandes de Serbia, i feu abortar l'intervenció del Tzar; fins algú arrisca, que sense la promesa d'ajuda d'Austria, Turquía no hauría gosat recuperar Adrianòpolis. Un màxim de perill per a dins i fòra de la península el correguérem la setmana passada quan Italia i Austria intervingueren enèrgicament a Atenes i a Belgrado, en favor de la pau, i sense cap mena de consideració a les demés potencies que hauríen de segur desaprovat aquesta intervenció, bastava veure còm respirava la premsa francesa i còm callava la de Berlín.

Que tota divisió serà funesta, és evident. ¿No ha sorgit l'idea de crear una nova Macedonia autònoma, ni turca, ni grega, ni búlgara, ni serbia, i com si no existissin Kirk-Kilissa, ni Kumamowo, ni Lule Birgas, ni l'assalt d'Adrianòpolis, deixar la vall del Vardar a mans de l'Austria i posar en el veinatge de la cobejada Salònica l'enemic comú?

El perill suprem dels pobles balkànics ara que, evidentment, el prestigi del Tzar com a quefe i àrbitre suprem dels pobles balkànics ha passat a l'historia, sería un acord entre Viena i Petersburg: Mars lliures als Balkans per a Viena, a Armenia per a Petersburg, i sense'l pes de les aliances, França que hi perdría a l'Assia, Italia que hi perdría a l'Adriàtic, Alemanya i Anglaterra que no hi guanyaríen, potser no trigaríem a veure aquest acord.

Les darreres noticies són d'una costosa i sembla definitiva victoria grega, i la reunió de la conferencia de la pau a Bukarest. Rumanía ha obrat una excel·lent política ajudant a Bulgaria amb qui limitava, separant a l'Austria, i sobre tot obtenint de les potencies el reconeixement del tractat de Londres com a base per a pactar. Se conta amb que Bulgaria no ho perdi tot; ni Adrianópolis ni la sortida a l'Egeu.

Les potencies han reconegut que les terres de que els ex-aliats disposaven eren les pactades a Londres. Turquía ha d'abandonar Adrianópolis. Però qui li obligarà? Rumanía ha declinat la comanda d'executora de les ordres d'Europa. Bulgaria, Serbia i Grecia han estat en concepte de Rumanía indicades per a tal missió. Russia proposava una intervenció europea com la que s'obre a Skutari, però els turcs fan més respecte. Russia demana que se li confii l'encàrrec, però això no és grat als rivals, qui pensen que's cobraria del troç. Aquesta cúa de fer cumplir el tractat de Londres és lo que encara resta fòra en la qüestió.

R.

FANTASIES

A pendre les aigües

La senyora i el senyor articulegen sobre l'indret on aniràn a pendre les aigües i resulta que no s'entenen. Ella té una dería forta per anar a Luchon; ell de bona gana romandría a Barcelona si no fos el reuma que l'atueix, però en vista de que li son necessaris els banys termals, vota per Caldes de Malavella.

—Ai, nó—fa la senyora:—si no fos això de Mala-vella, encara. Però aquest nom trobo que ordinarieja.

—Això rai—replica ell:—no'n diguem Mala-vella ni Caldes. Diguem-ne Vichy...

—Català ¿oi?... No m'agafaràs. Per no anar a l'estranger, val més no moure's de Barcelona.

—Si no fos el reuma, ni hi pensaría.

—Doncs pel reuma, també són bones les termes de Luchón.

—No pas més que les de Caldes.—

Hi hà un silenci violent, que romp al cap d'uns instants un murmuri de la senyora.

—¡Oh, Luchón, Luchón!—va dient com si resés:—aquella «vallée du Lys»; aquella Maladeta; aquelles retretes; aquelles festes al Casino amb la cavallería dels guíes luchonesos evolucionant elegantment per l'esplanada del jardí, fent espetegar els fuets i donant entre tots la il·lusió d'una tronada; i aquelles congestes i aquells abets...

—A la «vallée du Lys»—replica el senyor—només hi vàrem anar una vegada a veure teatre de natura i ja'n vaig tenir prou, perque ni vàrem poder seure còmodament, ni la funció'm va divertir gota.

—Perque no t'agraden els clàssics.

—No diguis això. Justament per clàssics me captiven els banys de Caldes, en els quals ja els romans se curaven el reuma, com pots comprovar si llegeixes el volum d'antecedents a l'obra «L'arquitectura romànica a Catalunya», den Puig i Cadafalch, en Falguera i en Goday, publicada per l'Institut.

—Veiam si voldràs comparar Caldes amb Luchón.

—Realment, a Caldes no hi hà la Maladeta, però com que tampoc hi hem de pujar, tant se val que hi sigui com que no hi sigui. I en quant a les retretes que tant semblen agradar-te, a mí no fan més que regirar-me els nervis i encomanar-me insomni.

—Posat a dir, ets capaç de no trobar bé ni els «carrousels» dels guíes.

—Si allò t'agrada ¿on me deixes la nostra guardia municipal de cavallería?—

La senyora fa un suspir de màrtir resignada i es mossega els llavis—primer el de baix i després el de dalt. El senyor, veient-la resoltament ensentimentada, se li acosta suaument i li fa una magarrufa, que ella esquiva nerviosa.

—Escolta, dòna—fa ell insinuant:—això del crit de certes poblacions estiuenques, són il·lusions. A vegades els vé de qualsevol casualitat que no té rès que veure amb les aigües, ni amb la temperatura, ni amb cap altra de les circumstancies que hauríen de ser les primeres a tenir en compte. ¿Saps de què ve l'anomenada dels banys de Spa?

La senyora va arronsar-s'hi d'espatlles i el senyor va explicar-li com, ara fà uns cent cinquanta anys, un príncep de la confederació germànica que no tenía prous cabals per fer cada any—naturalment, a tall de príncep—una llarga estada a Londres o a París, on se sentía atret per la seva afició al joc, va dir-se: «Ja que no puc anar a la montanya, faré que la montanya vingui a mí, atreient als parisencs i londinencs.»

Però ¿còm? Un metge molt aixerit va trobar el pretext. En els petits estats del príncep hi havía unes quantes dèus d'aigua mineral. Doncs calía treure'n profit per a fer gloriós el nom de Spa.

I el metge va publicar un follet en el qual se retreia l'antiguitat de les esmentades aigües, avalorant-la i tot amb cites de Plini, cosa que sempre vesteix, i provant com dos i tres fan cinc que eren el millor remei d'aquelles afeccions nervioses tan útils per a ocupar gents desenfeinades. I mentrestant va fer-se circular a Londres, a París i altres grans capitals uns prospectes que, tot alabant la bondat meravellosa de les dèus, se prometía, no sols el remei a semblants malalties, sino els esplais propis de les estacions balnearies, tals com una sala de concert, un teatre i una banca de trenta ú o de lo que fos.

Amb lo qual el petit príncep germànic va conseguir lo que desitjava: tenir París i Londres a domicili.

Aquesta historia la va esmaltar el marit d'atinades reflexions, que varen ser escoltades per la muller amb aire de quí sent ploure i no té ganes ni necessitat de sortir. Raó per la qual va decidir sospendre interinament la controversia, per a renuar-la a la primera ocasió que cregués favorable, sense pensar, l'il·lús, que quan «elles» volen, no hi valen arguments.

La de que parlem no devía voler gaire, quan, a l'hora de dinar, després de llargs silencis molt eloqüents, va arribar a dir:

—¿Tan mateix persisteixes en anar a Caldes de Mala-vella?

—Es per la confiança que tinc amb aquelles aigües—va respondre ell, a tall d'excusa.

—Sent aixís, faci's la teva voluntat. Primer és la teva salut que tot.—

Ell va enternir-se a abastament i, per a provar-ho, va calcular lo que estalviaría anant a Caldes en lloc de Luchón i a la tarde, tot anant al despatx, va esmerçar la meitat de l'estalvi i una mica més en comprar un vestit i unes joies per la senyora. Cosa rica tot plegat.

—Llàstima—va observar ella al cap de uns quants dies, mentres s'ho emprobava—que, no anant a Luchón, ho hauré de tenir tot l'estiu endreçat.

—¿Vols dir?—preguntà ell amb la major bona fè d'aquest mon.

—Naturalment.—

I la senyora sospirà com solía ferho d'uns quants dies an aquella banda, mentres girava els ulls en blanc.

—Luchón... Luchón... —

L'endemà va comparèixer a taula amb els ulls vermells.

—Tu has plorat—feu ell.

—No... ¡No, no no!...—

I va somriure entre llàgrimes.

—¿Encara hi penses?

—¡En què?

—En Luchón.

—Davant la teva salut, no penso en rès. ¿Què signifiquen la «vallée du Lys», el Casino, les retretes i la Maladeta, davant de la teva salut? ¿Tens confiança amb Caldes? anem a Caldes. Per tu, tot.

—¡Ets un àngel!—

I, tot anant al despatx, va sentir temptacions de comprar-li un altre present, però se'n va distreure fent números: «Tant del vestit de l'altre dia, tant de les joies, fan tant; i tant de tren, quant... Ja era forta la quantitat que pujaría entre tot, però, havent-hi salut rai...»

Axís va passar tota la tarde. I al vespre, en sent a casa, va dir an ella:

—¿T'agradaría molt anar a Luchón?

—No... ¡No, no, nó!—

Però els ulls li relluíen.

—¿I si jo't digués que, després de molt comptar i rumiar, he vist que, un cop pagat el vestit i les joies de l'altre dia, encara ens ne podem sortir?

—No ho acceptaría de cap manera. Tu necessites les aigües termals, jo estic plena de salut. Tinc de sacrificar-me jo.—

Un sospir d'«aquells» i nou enterniment del marit.

—¡Ets un àngel!

—Só una dòna com cal.

—Doncs bé: anirem a Luchón.

—¡Mai!

—¡Jo ho mano!

—Sent axís...—

I la bona muller va acotar la testa sumisa. Però, tot d'una, va tenir una actitut de revolta.

—Anirem a Luchón—va dir:—però amb la condició precisa de que, en tornant de Luchón, anirem també a Caldes. No vull que per un gust meu, te sacrifiquis en tanta de manera.

«¡Com m'estima!» va pensar el marit. I va repetir una vegada més la frase consabuda:

—¡Ets un àngel!

SNOB.

Del Marroc

(PER TELEFON)

El reglament miner

Madrid, 30, 9'15 nit.

Acabades les conferencies que s'han vingut celebrant a Berlín sobre'l reglament miner en el Marroc, entre'ls representants d'Espanya, França i Alemanya, sembla que s'ha arribat a un perfecte acord.

El senyor Santa María de Paredes, que ha representat al Govern espanyol en aquest assumpte, ha manifestat avui a la seva arribada a Madrid, que s'apressaría a visitar al ministre d'Estat, per a fer-li entrega d'un dels textes originals de dit reglament miner en el Marroc, puix altres tenen en son poder els representants d'Alemanya i França.

Parlant de la feina realitzada pels comissionats, ens ha manifestat que havía sigut molt laboriosa i molt agradable, si bé en alguns moments, quan se tractava de les tasses, estiguiren a punt de rompre les relacions i es temía que tingués de portar-se aquest assumpte al Tribunal de La Haya; però, gracies als treballs del representant d'Espanya per a suavitzar aspreses entre França i Alemanya, va poguer-se arribar a un acord. En aquesta obra ha quedat el nom d'Espanya a gran alçada, treient-ne tot el fruit que era d'esperar.

S'ha abstingut el senyor Santamaría de Paredes de donar més detalls, puix no havent conferenciat encara amb el ministre d'Estat, no volía revel·lar algunes altres coses que dirà al senyor López Muñoz.

Moviment de barcos

Ceuta.—Ha marxat a Tánger amb una comissió secreta el destroier «Osado».

El «Carlos V» marxa aquesta nit, dirigint-se a l'Arsenal de la Carraca, per a fer carbó. Tornarà aquí tant aviat com s'hagi aprovisionat.

Són esperats el «Audaz» i el «Rio de la Plata».

Tranquilitat

Madrid, 31, 12'30 matinada.

Parlant del Marroc, ha dit el president del Consell que s'havíen rebut telegrames de Tetuán, Alcàzar i Melilla que acusaven tranquilitat.

El tabor de Tánger

En els llocs on se comenten les incidencies que la premsa francesa recull sobre si ha de ser espanyol o francès el quefe del tabor de policía de Tànger, s'assegura que la diplomacia francesa comprèn que deu ser espanyol per trobar-se Tànger enclavat en nostra zona d'influencia i convenir per a la seguretat pública l'enllàç entre les forces de la guarnició i les que presten servei en nostra comarca de protectorat.

Un roconeixement.—Baixes

Oficial.—Alt Comissari a ministre de la Guerra.—Tetuán.—General Berenguer desde Laucien ha ordenat un reconeixement als voltants de la posició per dues companyíes i un esquadró, sostinguts per l'artillería. Aquestes forces han batut i dispersat els grupus moros, causant-los baixes. Per la nostra part el primer tinent d'infantería de forces regulars Gonçal Moreno Calvo, mort, i dos soldats indígenes ferits. Durant la nit, sense novetat.

Les malalties

El corresponsal de «El Imparcial» diu en una correspondencia postal que les malalties han causat en el nostre exèrcit d'operacions a Tetuàan 4,000 baixes.

«Africa Española»

Ha aparescut la revista «Africa Española», dirigida per don August Vivero, que dedica el seu estudi a totes les qüestions referents al Marroc.

En el primer número publica articles firmats pels senyors comte de Romanones, López Muñoz, Gasset i varis escriptors espanyols reconeguts com africanistes.

Artillers a Larache

Burgos.—A les cinc de la tarde han sortit amb destí a Larache el tinent Moya i 45 soldats del tercer montat d'artillería.

Han sigut despedits a la estació per les autoritats civils i militars, l'arquebisbe, quefes i oficials francs de servei.

Logroño.—Amb destí a Larache han sortit 45 artillers del 13 d'artillería al mando del tinent Josep Ruiz Jalón, recentsortit de l'Academia, incorporat ahir al regiment.

Quasi tots són voluntaris.

De Ceuta

Ceuta.—El servei de cotxes entre Ceuta i Tetuàn ha sigut sospés.

Avui sortirà una columna al mando del general Santa Coloma per a pendre mides que assegurin la circulació per la carretera.

De Màlaga

Màlaga.—Ha fondejat procedent de Melilla, el canoner «Bonifax».

Ha portat al comandant Antoni Zanón greument malalt de febres. Ha sigut desembarcat i conduit a l'Hospital, on ocupa una sala de preferencia.

S'ha fet càrrec del canoner el segón comandant Josep Ruiz.

Aquesta nit torna a Melilla.

De Càdiz

Càdiz.—El «Canalejas» ha embarcat 46 vagons de farina, projectils, taules, llits i altre material.

Hi van 250 persones i 110 matxos i cavalls.

Anit el capità del barco donà un banquet a bordo al que assistiren les autoritats militars.

Ha sigut donat d'alta en l'Hospital el soldat de Wad-Ràs Bonifaci Cid, que marxa amb llicencia a casa seva com inútil condicional per patir una hernia.

Avui hi ha hagut repartiment de donatius en els hospitals, assistint-hi autoritats i periodistes.

Han arribat, de pas per al Garb, 25 soldats de varis cossos: 22 de cavallería de Sagunto, 40 artillers i 42 matxos.

Avui ha sortit per primera vegada al carrer l'alfères de navili Ramos Izquierdo, ferit en el succés del canoner «Concha».

El «Canalejas» ha sortit aquesta nit per a Larache.

Van a bordo l'ajudant del Rei, Baró de Casa-Davalillo, el doctor Ciprià Rodríguez Marín, que marxa a fer estudis sobre'l paludisme, i 60 quefes i oficials.

En el moll despediren als expedicionaris les autoritats i nombrós públic que els victoreja i aplaudí calurosament al desatracar el barco.

Ambulancia

Algeciras. — En el tren correu han arribat 38 soldats manats per un tinent. Componen una ambulancia de Sanitat per a l'exèrcit d'operacions.

De Tetuán

Madrid, 31, 10 matí.

Tetuán.—El soldat de Vitoria mort en la operació d'ans d'ahir a Laucien se diu Llàtzer García Gómez.

El general Berenguer va repetir ahir la operació de fer fugir als «pacos» que segueixen molestant a les nostres tropes.

Ha sostingut un tiroteig durant tres hores en el mont Cónico.

Al retirar-se la força va aumentar el foc dels kabilenys i ens han mort mort al tinent González Moreno, fà poc incorporat, i han ferit a un soldat.

El general Berenguer, amb objecte d'evitar que'ls «pacos» repeteixin les seves hostilitats, ha col·locat una guardia permanent de les companyíes regulars en el mont Cónico.

Mès noves de Tetuán

Madrid, 31, 2 tarde.

Tetuán.—Han tornat de Laucien els batallons de Saboya, rellevats pels de Ceuta i Serrallo.

Marxaren a Rio Martín els capitans Castro i Alvarez Guerra, i el tinent Weyler del Gabinet militar amb un intèrprete.

Conferenciaren amb un moro que'ls entregà una carta, el contingut de la qual se desconeix, del quefe d'una kàbila.

Desde Ceuta ha sortit avui una columna al mando del coronel Alcañiz i i ha practicat un reconeixement tornant sense novetat.

Nostres tropes mataren a dos «pacos» amagats en el pont de Leis-Martryz i un altre a Rio Martín.

Reunida la Cambra de Comerç, baix la presidencia del cònsul, ha decidit demanar que's despatxi immediatament una gran quantitat de mercaderíes allí detingudes i que s'instal·li a Rio Martín un despatx.

D'ORIENT

Armistici

París, 30, 9'17 nit. — Bucarest. — Ha quedat acordat en principi un armistici de cinc dies.—Havas.

Les potencies i Turquía

Constantinopla. — Un diplomàtic agregat a una de les embaixades ha declarat que no hi ha hagut i pensa que no hi haurà cap nota diplomàtica de les potencies a propòsit de l'ocupació de Adrianòpolis.

Les potencies—ha dit,—estàn massa dividides per a pensar en una acció col·lectiva.

El govern búlgar disgustat

Sofía.—El Govern búlgar protestarà de l'actitut dels cònsuls estrangers a Adrianòpolis, que van felicitar a l'exèrcit turc per entendre que tal actitut és contraria a les costums internacionals i a tots els precedents. Ademés, està en contradicció flagrant amb l'intervenció que en aquest moment mateix estàn efectuant totes les grans potencies a Constantinopla.

¿Intervé Russia?

Constantinopla.—S'ha rebut avís de la presencia d'una esquadra russa aprop del Bòsfor, creient-se que això constitueix una demostració naval que's dirigeix contra Turquía per lo d'Adrianòpolis.

Suspensió d'hostilitats

París, 31, 8'20 matí.—Bucarest.—La conferencia de la pau ha aprovat la suspensió de les hostilitats durant cinc dies.—Havas.

L'actitut de Grecia

París, 31, 10'40 matí.—«Le Figaro» atribueix al rei de Grecia la declaració de que manté la seva enèrgica resolució de no firmar l'armistici i la pau sinó en el camp de batalla.

No està disposat a deixar-se vèncer en una conferencia diplomàtica. Prefereix continuar la guerra tot sol, abans que accedir a les pretensions de Bulgaria, a l'autonomía de Macedonia, a la internacionalisació de Salònica o a obtenir solament resultats que no siguin proporcionats als sacrificis fets per Grecia.—Havas.

A l'estranger

DE VENEZUELA

L'expresident Castro

París, 30, 10'40 nit.—Nova York.—L'ex-president Castro ha entrat a Venezuela.

Se diu que'ls seus vartidaris s'han apoderat de la població de Toro.—Havas.

DE FRANÇA

El viatge den Poincaré

París, 31, 11'30 matí.—«L'Echo de París» diu que M. Poincaré marxarà cap a Espanya el dia 6 d'octubre.

En el programa del viatge figuren una excursió a Toledo, visitant la manufactura d'armes i l'escola militar.

Tornarà per Cartagena, on revistarà la esquadra espanyola.

Entrarà a França per Marsella el dia 10 o el 11 d'octubre.

«Le Matin» diu que és probable que amb motiu del viatge de M. Poincaré es trobin a Cartagena les esquadres francesa i espanyola.—Havas.

Aprovació del presupost

París, 31, 11'35 nit.—La Cambra de Diputats i el Senat, en les sessions celebrades aquesta nit, han aprovat definitivament el presupost per a 1913.—Havas.

DELS ESTATS UNITS

Desgracia

París, 31, 1'4 tarde.—Comuniquen de Cincinati que durant una cursa de motocicletes ha fet explosió el dipòsit de la motocicleta del corredor Johnson, resultant aquell i un espectador carbonisats i altres 17 espectadors amb cremades de gravetat.—Havas.

Calor

París, 31, 1'20 tarde.—Nova York.—Ha passat per l'Oest i Centre dels Estats Units una terrible onada de calor, que ha ocasionat nombrosos morts d'insolació.

Per aquesta causa varen morir ahir 20 persones a Xicago, 12 a Cleveland i 4 a Nova York.—Havas.

LO DE L'ART FABRIL

Miting improvisat

En una plaça de la barriada de Sans varen improvisar els vaguistes un miting.

Parlaren varis obrers per a ponderar la necessitat de que en aquest conflicte se lluiti sense desmais ni vacil·lacions.

També feren ús de la paraula dues dònes.

El miting va terminar al crit de ¡visca la vaga.

Vaguistes a la presó

En la conducció ordinaria d'ahir tarde van ésser traslladats a la presó els obrers vaguistes Salvador Juanes Solà, Manuel Pous Mitjavila i Salvador Pascual Serra, detinguts per exercir coaccions en el carrer de Corts.

Han quedat a disposició del jutjat del districte de l'Oest.

Al domicili de «La Constancia»

En el Centre Obrer del Clot aon té el seu domicili «La Constancia» la Junta estava reunida a la Secretaría ocupada en els quefers de la vaga i en donar ordres per avui i rebre impressions de la diaada d'ahir.

A la sala de cafè hi havía alguns cartells i pissares donant compte del curs del conflicte i d'alguns incidents.

En una d'elles s'anunciava que a Terrassa i a Sabadell han acordat el paro, i que avui, dijous, serà renuada la vaga a Igualada, Valls, Badalona, Manresa i algunes altres poblacions.

En altres se parlava de la conducta d'un reporter fotogràfic al carrer del Parlament, del que parlem en un altre lloc, i de la guardia civil a la Sagrera i a Sans, dient que va detenir el cotxe de propaganda.

Parlant amb alguns individus de la Junta ens esplicaren el contingut dels esmentats cartells, i se queixaven de les informacions oficials que, segons ells digueren, no corresponen a la realitat, negant caràcter polític a la vaga.

També negaren que els patrons desconeguessin les bases, afegint que ja fa sis setmanes que foren presentades.

Insistiren en que la vaga és purament de reivindicació, allunyada de tot fi polític, dient-nos que quedaven ahir poques fàbriques obertes, entre elles a Sant Martí i Sant Andreu, les de Clarassó, Sert, Alsina i la del Cànem, que pararàn avui.

Per fi ens donaren els noms dels detinguts durant el dia d'ahir que son Francesc García, Josep Riba, Joan Sendra, Josefa Blays i María Blasco.

A la nostra sortida del local eren molts els grupus que s'hi dirigien per a saber noticies del moviment.

El miting de Sabadell

Segons els informes oficials aquesta nit passada s'ha celebrat un miting al teatre Cervantes, de Sabadell, prenent-hi part els companys Bernabé, Vilaplana, Oliveras, Encarnació Duc i els delegats dels obrers de Terrassa, Ferrari i Busquets.

Hi assistiren, segons els mentats informes, un miler de persones, abundanthi les dònes i nois.

Els discursos han sigut de tons violents, acordant anar a la vaga aquest matí.

Centre d'informació

Com totes les vegades que's desenrotlla un conflicte greu, s'ha montat en el Govern civil una oficina que cuida del millor cumpliment de les disposicions del governador, axís com també de portar un minuciós registre dels incidents que tenen lloc, i en aquest cas una estadística de la vaga.

D'aquest servei n'ha sigut encarregat el quefe de la secció d'investigació senyor Martorell, ajudat per varis agents de policía.

El governador va manifestar als periodistes que podíen utilitzar els serveis d'aquesta oficina per a cumplir millor amb son comès.

La censura

Un director d'una agencia d'informació se va queixar al governador del considerable retràs amb que són transmesos a Madrid, d'uns dies an aquesta part, els despatxos telegràfics, lo qual fa suposar que funciona la censura.

El referit corresponsal va pregar al senyor Francos Rodríguez que, si és axís, la censura s'exerceixi amb tota la possible activitat per a no perjudicar l'informació dels diaris de fòra.

El senyor Francos Rodríguez va contestar que no hi havía censura i que no pensava utilitzar-la, majorment havent tingut ocasió d'observar que'ls corresponsals saben ajustar-se a la veritat dels fets.

De totes maneres va pendre nota de l'observació que se li havía fet, perque si en lo successiu a telègrafs trobaven duptós algún concepte li consultin tot seguit per telèfon per a no retrassar axís els despatxos.

Al voltant de les fàbriques

Durant el día d'ahir foren nombrosos els grupus de vaguistes que varen voltejar les fàbriques en les quals hi havía conflicte.

La guardia civil va prestar la corresponent vigilancia i els va disoldre en més d'una ocasió, no logrant emprò que en algún indret se poriessin a cap coaccions que van motivar que deixessin la feina molts obrers.

Un cartell prohibit

El governador va disposar que no's permetés l'exhibició del cartell que deia ¡Visca la jornada de nou hores!, i que tres dònes passejaven triomfalment pels barris obrers.

La policía va fer retirar l'esmentat cartell.

Els datos oficials de la vaga

Les estadístiques de la vaga que's van formar al Govern civil són incompletes, car solament hi són anotades aquelles fàbriques que'ls agents de policía van veure que vagaven, mancant-n'hi moltes que, o per ésser de poca importancia o per no haver-se alterat en lo més mínim la normalitat, van passar desapercebudes.

Amb tot, el governador, amb diferents datos, anit va formar una estadística, segons ell molt aproximada, i segons la qual vaguen de 11,500 a 12,000 obrers, afectant la vaga a un centenar de fàbriques aproximadament.

Lo que diuen els fabricants

Amb aquest títol donàvem anit una nota, parlant de manifestacions recullides en la Cambra Industrial. Cal aclarir-la.

Al visitar a darrera hora de la tarde la esmentada corporació i no trobant-hi cap persona autoritzada de la qual poguessim treure impressions sobre'l present conflicte, varem anotar una opinió individual que varem sentir de la única persona amb que varem tenir ocasió de parlar.

Com que de la indicada nota, per confusió de redacció, sembla que's desprengui que dites opinions són les de la Cambra o dels seus socis, aclarím els conceptes vertits, fent constar que les nostres manifestacions reflexaven sols l'opinió improvitzada per un empleat, no tenint cap trascendencia ni obeint a cap autorització.

Degudament autoritzats, i aclarint la confusió soferta, repetím que dites manifestacions no tenen rès que veure amb el sentit de l'organisme, car no responen al fi de la Cambra Industrial, donat el seu caràcter oficial.

Les autoritats

Ahir van celebrar una llarga entrevista el governador, el general Weyler i el president de l'Audiencia, tractant de l'actual conflicte obrer.

Els cilindradors

Anit van reunir-se en assamblea els aprestadors i cilindradors, acordant apoiar moral i materialment als vaguistes de l'art fabril, constituint ja el comitè de vaga per a resoldre tot lo que's refereixi an aquest afer.

Visites i oferiments

El senyor Francos Rodríguez ha manifestat als periodistes que durant el matí havía rebut un nombre considerable de visites, totes elles de diputats, senadors, fabricants i personalitats de gran relleu dintre la vida barcelonina, fent constar que entre els visitants hi figurava don Francesc Cambó.

Tots ells han tingut la bondat d'oferir-me el seu concurs en el present conflicte i a tots—ha dit el governador—els quedo vivíssimament agrait.

De Sant Feliu

Noticies de Sant Feliu donen compte de que hi regna completa tranquilitat i que per ara no hi ha cap senyal immediat de vaga.

Seguint treballant

A les fàbriques Sert i Alsina segueixen treballant com abans de la vaga.

Se considera que, entre Barcelona i els pobles veïns, encara treballen de 6 a 7.000 obrers de l'art fabril.

A Càn Godó

A la fàbrica de cànem que'l senyor Godó té a la carretera de Mataró aquest matí s'han declarat en vaga 600 dònes que componen el torn de dia.

El torn de la nit se composa d'un nombre igual d'obreres.

De Sabadell

Aquest matí a Sabadell tots els obrers han renuat el treball.

A l'hora d'esmorzar l'han abandonat un nombre considerable que's considera és un 30 per cent dels del ram.

S'ha practicat una detenció.

De Terrassa

L'alcalde de Terrassa ha comunicat aquest matí al Govern civil que en aquella població no s'havía alterat la normalitat i que tothom treballava.

Sembla que, d'esclatar la vaga, els obrers afectats pel conflicte serien de 2.400 a 2.700.

Lo que diu el goverador

El governador aquest matí ha rebut als periodistes manifestant-los que per a demà, a les cinc de la tarde, té convocats als patrons a l'objecte de recullir impressions sobre el séu estat de esperit.

An aquesta reunió també hi assistiràn probablement els representants de les Econòmiques.

Conversant sobre aquest punt ha dit el senyor Francos Rodríguez que creia que'ls patrons opinaven, sobre aquesta vaga, que no's tracta de cap conflicte econòmic, sinó d'un acte revolucionari.

Fa creure-ho axís el fet d'haver-se anat a la vaga sense haver-se presentat als patrons les bases de que tant s'ha parlat i el d'haver esclatat el conflicte sense donar el plaç de les 24 hores de temps que s'havía promés.

S'ha preguntat al governador si havía parlat amb els obrers, a lo que ha contestat que els havía citat per anit, però que no hi havien comparegut.

Ha dit que a Barcelona havíen vagat avui 17.455 obrers i que les fàbriques afectades pel conflicte són 195.

Per lo que toca a la tranquilitat pública ha dit que no s'havía alterat en lo més mínim i que no s'havíen registrat ni incidents ni coaccions.

Se deia que a la Travessera hi havía hagut un avalot, que al centre de la ciutat un grupu de vaguistes havía entrat als magatzems demanant que tanquessin, que al carrer de la Culebra hi havía hagut coaccions. El governador ha dit que no'n savía rès.

Per lo que toca als manobres de la casa Fabra, ha dit que no havien volgut rependre el treball, al·legant que no els agradava treballar prop de la guardia civil.

Estadística de la vaga

La estadística de la vaga formada aquest matí per l'oficina d'investigació del Govern civil dona el següent resultat referent a les fàbriques i operaris que vaguen.

Districte de la Barceloneta: 43 fàbriques, 2.090 vaguistes.

Districte de les Dressanes: 33 fàbriques, 1.099 vaguistes.

Districte de l'Hospital: 3 fàbriques, 39 vaguistes.

Districte de la Concepció: 46 fàbriques, 5.718 vaguistes.

Districte de la Universitat: 8 fàbriques, 1.651 vaguistes.

Districte del Nort: 31 fàbriques, 3.784 vaguistes.

Districte del Sud: 2 fàbriques, 338 vaguistes.

Districte de Ponent: 29 fàbriques, 4.836 vaguistes.

Total, 195 fàbriques, 17.455 vaguistes.

De Vilanova

Al Govern civil s'han rebut noticies oficials de Vilanova i Geltrú donant compte d'haver-se declarat en aquella ciutat la vaga de l'art fabril.

El número de fàbriques afectades pel conflicte, axís com el dels vaguistes, a primera hora de la tarde encara no's coneixía.

De Badalona

Aquest matí s'han declarat en vaga 800 dònes i 400 homes.

Aquesta nit hi haurà un miting en un dels teatres de la ciutat per a tractar del present conflicte.

Els detingnts d'ahir

A un quart de deu d'anit, foren posades en llibertat les detingudes María Blasco i Josepa Blay.

Aquest dematí ha sigut posat també en llibertat el detingut Francesc García, quedant als calaboços els Josep Sendra i Josep Rifà que passaràn a la presó.

«El Progreso» denunciat

El número d'avui del diari radical ha sigut denunciat per excitació a l'incendi de fàbriques.

(Segueix a 3.ª pàgina)

Municipi

Hem rebut un comunicat de l'Associació d'obrers de l'Ajuntament, en el que recullint unes paraules del senyor Nualart, pronunciades a la sessió darrera, se diu que'ls individus de les brigades de neteja no volen agregar-se al personal de la nova companyía de neteja urbana.

Alguns conceptes de l'indicat escrit demostren que'ls firmants no van compendre bé les paraules del senyor Nualart.

S'anuncía una subasta per a adjudicar les obres de reforma que s'han de fer a les escoles municipals de la plaça den Comas (Les Corts).

Preu màxim, 4,855 pessetes.

Com estava anunciat, ahir tarde hi hagué a la Diagonal (dreta), la exhibició del material de la nova companyía de neteja urbana.

L'exposició — diguem-ne axí, — agafava desde'l passeig de Gracia al carrer de Girona, i comprenía'ls carros grossos, els carretons de repàs i recullida, forn crematori, etc. amb el personal curiosament uniformat amb vestits de kaki i els carreters amb un casc semblant als de l'urbana.

El general Weyler, acompanyat de varis regidors, revistà dúes seccions i després totes desfilaren pel passeig de Gracia, dirigint-se per les Rambles als 14 dipòsits actualment existents a varis punts de la ciutat.

L'alcalde no hi assistí, per haver sigut cridat a conferenciar amb el governador.

L'empresa obsequià amb un sopar als regidors i a varis amics.

El material que s'exposà ahir era 58 màquines d'escombrar amb conductors i cavalls, 100 carros-botes, 40 carros de recullir escombraríes pel carrer, 100 carretons de repàs i recullida, 60 mangueres amb tots sos accessoris, i 26 carros-botes metàlics amb sos conductors i cavalls.

S'ha senyalat el dilluns vinent per a la reunió de la Junta de Vocals associats que ha de discutir el contracte d'il·luminació pública aprovat per l'Ajuntament.

Com pot donar-se per segur que no hi haurà número suficient, se reunirà en segona convocatoria el dimars, día 12.

Una comissió de patrons i obrers flequers ha estat a l'alcaldía a expressar el seu desig de que les reunions que han de tenir per a concretar les bases que solucionaren la darrera vaga, siguin presidides pel governador o per l'alcalde, ja personalment, ja per medi de delegats.

La comissió de Reforma, reunida avui, ha parlat de la conveniencia de continuar els túnels per les seccions segona i tercera de la Vía Laietana.

El ponent senyor Abadal ha entregat l'informe, i donada la importancia de l'assumpte i l'extensió del document, s'ha convingut en reproduir-lo en copies a màquina, entregar-lo als regidors de la comissió per a que l'estudiïn, i tornar-ne a tractar el dijous vinent.

El governador civil ha concedit exempció de subasta per a la terminació de les naus del Museu d'Art decoratiu, que hi hà'l propòsit d'inaugurar per l'octubre.

A fi i efecte de pagar lo que's deu als artistes que van vendre obres de les enviades a la darrera Exposició internacional d'Art, se tracta de bestreure la suma necessaria de la consignació que figura en el presupost amb destí a una altra exposició.

La suma avençada serà reemborsada quan l'Estat cumplèixi la paraula tantes vegades donada, de pagar la subvenció que va prometre.

L'alcalde de Banyoles ha comunicat que s'ha format en aquella pintoresca vila una comissió de senyores que atendrà a la colonia de noies que l'Ajuntament hi enviarà.

MES TELEGRAMES I TELEFONEMES

DE "LA VEU DE CATALUNYA"

(PER TELEFON)

Sobre la vaga de Barcelona

Madrid, 30, 9'15 nit.

El Govern ja no té aquesta tarde noticies tan optimistes de la vaga de l'art fabril de Barcelona.

Segons el comte de Romanones se calculen en 64 les fàbriques tancades essent uns 8.000 els obrers que vaguen fins ara.

El president del Consell ha dit als periodistes que en aquest assumpte donarà totes les noticies que tingui a la publicitat per a que l'opinió vagi formant concepte exacte de la marxa de la vaga.

També ha dit el comte de Romanones que avui s'ha deixat sentir una baixa dels valors en la Borsa reflexada per la de Barcelona.

Conferencia

El comte de Romanones ha conferenciat aquesta tarde en son domicili amb el senyor Villanueva que sortirà demà passat cap a San Sebastiàn d'on continuarà el viatge a Cauterets.

El carbó

Els propietaris de mines de carbó han demanat al Govern que no's paguin les primes a la navegació que sol·liciten els propietaris de barcos que a la seva tornada a Espanya porten carregament de carbó.

D'aquest assumpte se n'ocuparà la Junta en la primera reunió que celebri.

Desgracia a una mina

Huelva. — Aquest matí ha ocorregut una sensible desgracia a la mina «Zazà», propietat de l'empresa Tarsis. Els obrers treballaven en una trinxera de la contra-mina, desprenent-se un enorme bloc que ha sepultat a varis obrers.

Han resultat morts els obrers Joan Marín Marqués, Tomàs Borrero Aldon i Andreu Marqués i greument ferit l'obrer Joan Trigo Martín.

Una vaga

Granada. — En la fàbrica de pòlvora s'han declarat en vaga els obrers.

Demanen la jornada de 8 hores i que siguin admesos els companys Romuald Guerrero i Avelí González. També desitgen que sols treballin els associats.

Han visitat al governador entregant-li les conclusions per ells acordades.

Els quefes de la fàbrica consideren inacceptables els acords dels obrers.

Els amos de la fàbrica han conferenciat amb el governador militar.

Navilis italians

Cartagena. — Procedent de Màlaga ha arribat el vaixell italià escola de guardies marines «Palinuro».

Demà arribaràn la corbeta «Miseno» que ja ha sortit de Màlaga i el creuer «Carlos Alberto».

Dits vaixells permaneixeràn aquí vuit dies.

Se preparen obsequis en honor dels marins italians.

Sinistre maritim

Vigo. — Ha entrat en aquest port el vapor anglès «Dunstan», el comandant del qual ha participat a les autoritats de marina que dit vaixell, procedent de Liverpool i en direcció al Brasil, va embestir al vapor italià «Gerly», de la matrícula de Gènova, tirant-lo a fons.

El «Gerly» se va enfonzar en cinc minuts sense donar temps més que per a salvar a la tripulació, en bots, recullint-la el «Dunstan».

El sinistre va ocórrer a les nou del matí d'ahir a 70 milles de Vigo i a 30 del cap Villano.

El «Dunstan» té averíes a la proa, per lo que no ha pogut fondejar, tenint que amarrar en un pontó carboner.

Notes donostiarres

San Sebastiàn. — El governador ha circulat ordres als alcaldes dels pobles de la provincia per a que persegueixin quant se refereixi al joc i demés llagues socials.

—Ha arribat el director general de Presons, senyor Arias de Miranda.

Ha manifestat que és inexacta la noticia publicada per alguns periòdics de que l'automòbil ocupat per ell, al fer la visita a la presó de Santander, va atropellar un nen. La confusió obeeix a que el mateix día altre automòbil atropellà un nen.

—El governador civil, acompanyat del president de la Diputació i vis-president de la comissió provincial, ha estat a bordo del «Giralda» per a tornar la visita al comandant del yatch regi.

—L'administració principal de Correus se traslladarà el primer d'agost a la nova Casa de Correus i Telègrafs.

La qüestió del joc

Madrid, 31, 12'30 matinada.

Referint-se a la qüestió del joc ha dit el comte de Romanones que havía arribat el moment d'abordar aquest assumpte i encara que ell sempre fou tolerant amb tots en aquesta qüestió no té més remei que arribar a l'intolerancia.

Ha afegit el comte que no és partidari de la reglamentació del joc, però que s'haurà de sotmetre aquesta qüestió al Parlament per a que aquest resolgui.

La reparació de carreteres

El ministre de Foment per a contestar a les moltes cartes que reb de diputats demanant-li la reparació del seu districte, perque'l trànsit és absolutament impossible, ha publicat una extensa nota en la que diu que lo que ocorre en aquesta materia es que'ns empenyem en construir més carreteres de les que corresponen a nostra riquesa.

França, país cinc vegades més ric, té 36.000 kilòmetres de carreteres i nosaltres 44.000.

En canvi França compta amb 700.000 kkilòmetres de camins veinals i Espanya uns 20.000.

Opina que's deuen preferir els camins veinals a les carreteres.

D'aquí la necessitat d'insistir, com insistirà, davant del Parlament, en limitar les carreteres i donar impuls als camins veinals fets en col·laboració amb les comarques.

Limitades les carreteres, construits ràpidament el major número possible de camins veïnals, per a lliurar d'incomunicació a més de quatre mil pobles, i portada al presupost la quantitat veritat per a conservar les carreteres i camins veinals; obtinguda aquesta xifra toca al ministre de Foment i als enginyers i a les seves ordres lograr un màxim de rendiment del diner que's destini an aquests fins i amb altres mides aussiliars, com l'amplada de les llantes dels carros, etc., se podría col·locar la viabilitat a Espanya en la situació normal europea.

Rès de llicencies

Oficiosament se diu que a l'igual que els ministres quedaràn a Madrid durant tot l'estiu els alts funcionaris públics als que no's concedirà llicencia amb el fi de que'ls serveis quedin atesos convenientment.

Or

Per Reial Ordre dictada avui, el Tresor ha cedit al Banc d'Espanya 200,000 lliures esterlines amb les que aquest aumentarà el seu stok groc.

La cessió s'ha fet al canvi corrent a plaça, equivalent dita quantitat a cinc milions de pessetes or i uns cinc i mig en plata.

Els sargents

Els examens de sargents que aspirin a l'empleu d'oficial de la escala de reserva se verificaràn el pròxim mes de setembre davant d'un tribunal únic a Madrid.

S'exceptúa als sargents que presten servei a Ceuta, Melilla i el Garb, els quals s'examinaràn en les respectives comandancies generals.

Un cònsul

Ha sigut traslladat a Alexandría el senyor Vàzquez Ferrer, que estava de cònsul a Matances.

Personal docent

S'ha traslladat per concurs a la càtedra d'Historia Natural de l'Institut de Barcelona a don Manuel Cazurro.

S'ha nomenat per ascens aussiliar de la secció de ciencies de l'Institut de Balears a don Miquel Sampol.

Arxivers i bibliotecaris

En virtut de proposta formulada pel tribunal d'oposicions a places d'oficial de tercer grau del cos facultatiu d'arxivers, bibliotecaris i arqueòlecs, han sigut nomenats els següents opositors, aprovant-los, i destinant-los als següents arxius: don Agustí Ruiz Quebrada, al de la Universitat de Barcelona, don Juli Vidal i Compayret al de Tarragona.

Concurs

S'anuncía concurs entre mestres normals procedents de l'Escola Superior del Magisteri, per a una plaça de professor a la secció de Lletres de la Normal de mestres de Tarragona.

Desgracia

Al carrer d'Echegaray ha ocorregut aquesta nit un accident molt lamentable.

L'automòbil de l'Hotel Anglès ha alsat la llosa de la clavaguera.

Poc després ha passat una dòna embarasada, donant la mà a un noi, i no fixant-se en que estava aixecada la llosa, ha caigut, en unió del noi al fons de la clavaguera.

Als crits han acudit alguns bombers, extraient a la dòna amb les cames trencades i al noi amb lesions lleus.

Lo que diu «La Epoca»

«La Epoca» s'ocupa extensament de la vaga dels obrers de l'art fabril de Barcelona, i diu que aquest enorme contingent obrer s'havía manifestat fins ara separat de les corrents sindicalistes, perque en sa majoría era conservador, ja per estar format de dònes, ja pel benestar que aquesta classe de treball ha portat a innombrables llars; però a partir de 1909 l'obra sindicalista afavorida pels casos que d'allavors a la data han vingut ocorrent ha conquistat el personal fabril de Catalunya, com va conquistant el ferroviari.

Esplica la formació del sindicat titulat «La Constancia», baix la direcció dels grupus anarquistes de Sabadell i Terrassa.

Aquest sindicat no el formen els 200,000 obrers de l'art fabril, però si compta amb un número suficient d'elements per a fer gala d'una representació, extensa al presentar l'ultimatum a la classe patronal.

Recorda les reclamacions que's presentaren en 17 de juny darrer al Foment del Treball Nacional i la inhibició d'aquest per tractar-se d'una qüestió que no li compatía, i adverteix que als organitzadors del moviment lo que menys els preocupa és tenir una personalitat amb qui entendre's, i l'èxit de les seves reclamacions, si no l'èxit polític de sa acció que comença baix la sana orientació que tant elogía el periòdic anarquista «Tierra y Libertad».

Al·ludeix als mitings que s'han vingut celebrant i a la última Assamblea en la que no's va arribar a concretar la data de la vaga.

Tot això significa, a judici de «La

Epoca», que és obra d'un grupu polític, i el sindicalisme i l'anarquisme son—diu—una política la més sinistra de totes les polítiques.

Si la multitut obrera de Catalunya se sent amparada d'un dret al treball, pels poders públics, pels patrons i per la societat entera, ¿podrà triomfar aquesta política funesta amb la campanya a que volen llensar-se?

Lo que diu «El Correo»

«El Correo» apunta la gran importancia que revestiria la vaga textil de Catalunya si arribessin a pendre part en ella tots els obrers d'aquesta industria, no sols pel número enorme de vaguistes, sinó per la excitació i apassionament que s'observa en molts treballadors; però té la esperança de que no s'arribi an ella perque dels 80,000 empleats en la industria no passen de 15,000 els associats, i ademés la crisi per que atravessa la industria textil, no dóna ambient favorable a la vaga, car els seria fàcil als patrons cumplir l'amenaça de tancar les fàbriques fins a octubre.

Les festes de Valencia

Valencia. — En el correu de Barcelona ha arribat la banda municipal de Turín.

Desde la frontera l'acompanyava el regidor valencià senyor Alzaga.

A consequencia de l'hora de l'arribada no hi havía a l'estació la gent que era de desitjar.

En varis cotxes s'han dirigit els músics a l'Ajuntament on han sigut rebuts per l'alcalde i tots els regidors.

L'alcalde, en italià, ha pronunciat un discurs de benvinguda fent vots per a que'ls sigui grata la seva estada a Valencia.

Ha contestat el director de la banda agraint la salutació.

En l'Aereòdrom de Malvarosa s'ha aixecat l'aviador De Marel amb un passatger. A l'intentar el segón vol un ponent asfixiant ha impedit els propòsits de De Marel.

Ha arribat el dramaturg català Ignasi Iglesias mantenedor dels Jocs Florals que se celebren aquesta nit en el Teatre Principal organitzats per la societat «Rat-Penat».

Ha sigut rebut per la Junta directiva i varis escriptors i periodistes.

La flor natural ha sigut adjudicada al senyor Duràn i Tortajada, valencià, que viu a Sabadell, per una composició admirable feta amb set sonets.

La Reina de la Festa és la filla gran del diputat provincial don Eduard Zaragoza.

La vaga s'extén

Madrid, 31, 1'20 matinada.

El senyor Alba ha celebrat aquesta nit una conferencia telefònica amb el senyor Francos Rodriguez, desde'l seu domicili, per trobar-se indisposat.

El governador de Barcelona li ha donar compte de que s'extén la vaga.

La «Gaceta»

Madrid, 31, 10 matí.

La «Gaceta» publica:

Decrets d'Estat admetent la dimissió de cònsul a Manila a don Pompeu Díaz i Cossío.

Ascendint a cònsul general, al consulat de Manila, a don Guillem Leyra i Roque, que era a Valparaíso.

Ascendint a cònsul de primera, destinant-lo a Valparaíso, a don Joan Vàzquez i López Amor, que ho era de segona a Alexandría.

Concedint un crèdit extraordinari de 250,000 pessetes per als gastos que ocasioni la visita de M. Poincaré a Madrid, i un altre de 50,300 al presupost de Gracia i Justicia per atendre als gastos que ocasioni el pagament de butlles als arquebisbes i bisbes de les provincies que s'esmenten. Entre elles hi ha l'arquebisbe de Tarragona.

Circular anunciant que per al visat o refrendata per cònsuls d'Espanya de les patents de sanitat dels barcos se sol·liciti per escrit pels interessats, indicant l'hora en que's proposen acudir al consulat per a efectuar el despatx.

Anunciant que pel Govern de Suiça s'han declarat brutes, a causa del còlera, les procedencies de Bulgaria i de Serbia.

Declarant caducada la concessió dels terrenys de domini públic per a la construcció del ferrocarril de Caldes de Malavella a Sant Miquel de Fluvià.

Jocs Florals

Un discurs de l'Ignasi Iglesias

Valencia.—En el teatre Principal s'han celebrat els Jocs Florals amb gran lluiment.

La reina de la festa ha pujat al trono als acords de la «Marxa reial aragonesa» del segle XIV.

El mantenedor, don Ignasi Iglesias, ha pronunciat un hermós discurs. Ha tingut frases de sincer amor per a Valencia i Barcelona, ciutats germanes. Ha fet un delicat elogi de don Teodor Llorente. Ha enaltit la llengua catalana i valenciana.

—Jo—ha dit—escric fà trenta anys en català, no per desamor a Espanya, sinó per a que no's perdi l'essencia del pensament i l'esperit de Catalunya.

Ha excitat a la joventut de Valencia a que parli i escrigui el valencià, d'aquesta manera farà una obra eternal.

El poble que perd la seva llengua perd la seva ànima.

Ha acabat tributant un homenatge a les dones valencianes.

Ha acabat l'acte amb un discurs de l'alcalde.

Lo que diuen en Romanones i l'Alba.

Madrid, 31, 2 tarde.

El comte de Romanones ha dit que avui no's tenen noves noticies del Marroc.

Les que arriben de Barcelona acusen una agravació en el conflicte fabril en l'aspecte social, però no en el que atany a l'ordre public.

Aquest se troba perfectament garantit i aixís ho ha dit el general Weyler al comte de Romanones en una conferencia telefònica que aquest matí han tingut ambdós senyors.

Els temors del Govern són que la vaga corri a altres zones.

Desde ara el comte de Romanones estima que'l conflicte no és de tan fàcil solució com se cregué en un principi.

Avui deia el quefe del Govern que la tramitació de les gestions per a arribar a un arranjament seràn llargues per les circumstancies especials que rodegen la vaga.

A la una de la tarde ha tornat a conferenciar a la presidencia amb el comte de Romanones el ministre de la Governació qui li portava noves noticies de Catalunya.

Després, parlant el senyor Alba amb els periodistes, ha dit que havía conferenciat extensament amb el governador de Barcelona, qui li ha manifestat que seguía extenent-se el paro, vagant avui 2.000 obrers més que ahir, dels quals 10.0000 són dònes, iniciant-se també focus a Sabadell i Vilanova i Geltrú, tement-se que'ls obrers de Terrassa comencin a vagar aquesta tarde cumplint els acords del miting d'anit.

El senyor Francos Rodriguez ha anunciat al ministre de la Governació l'enviu dels documents detallant l'estat de relacions entre patrons i obrers, no ocultant la resistencia dels primers a tot pacte, per estimar que aquesta vaga no està basada en reivindicacions socials, sinó que és una vaga de caràcter polític i revolucionari.

Preguntat el senyor Alba si tenía noticia de certa efervescencia que's diu regna a San Sebastiàn amb motiu de la prohibició del joc, ha contestat que sobre aquest particular no coneix altres detalls que'ls publicats en la premsa.

Borsa

Cambis facilitats per la Casa J. Marsans Rof i Fills

Barcelona 31 juliol.

Sessió del matí

	Operacions		Queda
4 °/o Interior fi próxim	79'17	79'10	79'17 d
Ac. F-C. N. Espanya fi mes			p
» » fi próxim	96'80	96'60	96'80 o
Ac. F-C. Alacant fi próxim	92'60	91'90	92'55 o
Ac. F-C. Orense fi próxim	28'20	28'05	28'05 p

Premi del or

(Preus de compra)

Alfons	7'95	per 100
Isabel	10'95	»
Unces i mitges unçes	7'95	»
Quarts d'unça	7'45	»
Octaus i 1-16 d'unça	5'95	»
Francs	8'15	»
Lliures	27'14	per Ll.

Sessió de la tarda

BORSA

Ados quarts de quatre tanca

Giros

Madrid i places banc. 3 d. r. 0'30 °/o dany	
Londres 90 dies	6'80 d.
» xec	27'39 p.
Paris xec	8'45 p.

Deutes del Estat y del Municipi

	Operacions		Diner	Paper
4°/o Interior fi de mes				
» » comptat, s. A.	84'30	84'50		
» » » s. B.	82'75	83'10		
» » » s. C.	82'30	82'90		
» » » s. D.	81'30	81'		
» » » s. E.	79'50			
» » » s. F.	79'25			
» » » G i H.	85'50			
Amort. 5 °/o fi de mes.				
» » comptat s. A.	100'25	100'35		
» » » s. B.	100'			
» » » s. C.	100'			
Tit. Dte. Mn. 1906 (4 1/2 %)	93'12		93'	93'25
» » » 1907 (4 1/2 %)			92'75	93'25
» » » 1910—D.			91'50	92'
» » » 1912—B.			91'50	92'
» » » 1912—F.			90'	90'50
Tit. Dte. Mn. Maig 1899				
Ensanxe (4 1/2 %)	95'			
» » Refr.ª 1908	91'37		91'25	91'50
Tit. Dte. Mn. de Sarrià			98'50	99'
Emp. Dip. Prov. (4 1/2 %)			98'75	99'25
Port Melilla-Chafar. (5 %)			106'25	106'75

Obligacions comptat

Cambi anterior		Queda Diner	Queda Paper
91'50	Nort Villalba a Segovia (4 %)		
90'50	» esp. Alm. V.ª i Tar. (4 %)	90'50	90'75
92'75	» Osca a Fr.ª i altr. línies	92'50	93'
78'	i mines St. Joan Abad. gar. N.	78'	78'50
55'15	Tar. a Barña. i Fran. (2 1/2 %)	55'25	55'50
	Mad. Sar. Alac. Ar. s. A. (5 %)		
100'25	» » » s. B. (4 1/2 %)	100'25	100'50
90'	» » » s. C. (4 %)	90'	90'50
89'75	» » » s. D. (4 %)	89'75	90'
58'75	F-C. Reus a Roda) 3 1/2 %)	53'75	54'25
59'12	Alm. Val. i Tar. no adherides		
74'50	» » » adherides	74'50	75'
48'	Med. Zam. Or. Vigo, 1880	48'	48'50
74'75	» » » prio.-s. G-K	74'75	75'25
100'75	Mds. Cªc. Portugal. s. 1.ª (5 %)	101'	101'50
89'50	» » s. 2.ª (4 %)	89'50	90'
102'	Vasco-Asturià, 2.ª hip. (5 %)		
91'	C.ª General de Tranvies (4 %)		
90'75	C.ª Tranv. St. Andreu i ext.	91'	91'50
97'75	C.ª Barcelonesa d'Elect. 1900	97'75	98'25
96'75	C.ª Barcelonesa d'Elect. 1912	96'75	97'25
90'75	C.ª Trasatlàntica (4 %)	90'75	91'25
77'25	Canal d'Urgell—1 al 28000	77'25	77'75
78'50	Stat. Grl. Aigües Barña. (3 %)		
91'	» » » (4 %)		
100'	C.ª Gral. Tabacos Filipines	100'	100'50
	C.ª Asfalts Asland—1 al 400.		
90'75	» preferents	94'	95'
91'	Com. Regants Ebre. Bn. pref.	91'	92'
99'75	Societat Catalana Alum. Gas.	99'65	99'85
95'65	F. d'Obres i Constr., no hip.	95'65	96'15
94'25	C.ª Cotxes i Automòbils (5 %)		
97'50	Siemens Schuckert, Ind. Elec.	97'50	98'
98'50	Stat. Valenciana d'Elec. (5 %)	99'50	100'

Accions comptat

100'25	C.ª Peninsular Telefons, pref.	100'50	102'

Accions fi próxim

27'85	F.-C. M.ª Z.ª Orense V.ª	28'20	28'25
64'90	Ferrocarrils Andalusos	65'10	65'20
482'	F-C. Nort d'Espanya	485'50	455'75
461'	F-C. Madrid Saragossa Alac.	469'50	469'75

Borsa de Madrid

Telegrama de les 2'45.

4 per 100 interior comptat	79'25
4 » » fi mes.	
4 °/o interior fi próxim	79'39
Amortisable 5 per 100	99'75
Societat general Sucrera.—Obligacions	
» » Acc. preferides	49'50
» » Acc. ordinaries	
Francs	108'20
Lliures	27'34
Banch Espanyol Rio Plata	435'

Darrera hora

Telegrama de les 4'40

4 per 100 interior fi mes	
4 per 100 » fi próxim	79'35

Borsa de Paris

Telegrama de les 2'22

4 per 100 interior Espanyol	73'30
4 per 100 Exterior	89'45
Accions Ferro-carril Nort d'Espanya	449'
Accions Ferro-carril d'Alacant	426'
Accions Ferro-carrils Andalusos	300'
Renda Russa 5 per 100	103'95
» » 4 1/2 per 100	99'10
Brasil 4 per 100	77'45
Banch Espanyol Rio Plata	400'
Renda Francesa 3 per 100	86'10
Accions Rio Tinto	1.894'
Renda Russa 4 per 100	91'45

Cambis de la tarda

A les cinc

	Operacions		Queda
4°/o interior fi mes			
4 0/0 » fi próxim			79'35 p
Ac. F-C. N. Espanya fi próx.	97'25		97'35 d
Ac. F-C. Alacant fi próxim	93'		93'20 d

Cambis facilitats pel Banch de Préstams y Descomptes

Borsa de Nova York

Cotització de Londres

Accions Ferro-carril Atchison	100'87
» » Baltimore	98'75
» » Chesapeake	57'75
» » Union Pacific	153'12
» » Misouri Kansas	23'25
Trust del Acer	61'37

Borsa de Londres

Londres, 31.

Consolidats anglesos 2 1/2 per 100	73'06
Uruguay 3 1/2 per 100	69'
Renda japonesa 4 per 100	79'
Renda russa 5 per 100	103'
Venesuela 3 per 100	56'50
Colombia 3 per 100	47'
Sant Salvador 5 per 100	99'
Nicaragua	83'50

Les sessions d'avui

Aquest matí el Borsí tanca: Interior 79'17 d., Norts 96'80 ops., Alacants 92'55 ops., i Orenses 28'05 paper.

De la tanca d'ahir a les cinc an aquesta se puja 0'07 d'Interior, 0'45 de Norts i 0'25 d'Alacants.

— De Madrid, del Banc, rebem: 79'25, 30, 32 i 30. De Borsa, després, 79'35, 37, 32 i 27 amb 20 comptat.

Aquí obre l'Interior a 79'27, puja a 79'43, torna a 79'27 i tanca amb diner a 79'30.

París envía canvis doblats: Exterior 89'37, Norts 446 i 447, Alacants 427, Andalusos 299 i 300, i Plates 400.

Aquí s'obre de Norts a 96'95, se fa 96'90, se puja a 97'20, se fluixeja a 97 enters i se tanca amb diner a 97'10.

D'Alacants s'obre a 92'75, se fa 92'70, se puja a 92'85, se baixa a 92'65 i se tanca amb operacions a 92'75.

Obren a 64'90 els Andalusos pujen a 65'10 i tanquen a 64'90.

A 28'30 obren les Orenses, fan 28'35 i baixen i tanquen a 28'20.

Se cotisen de tanca: Plates a 86'85.

Municipis, comptat, 93'12.

Francs i lliures: 8'45 i 27'39.

Madrid segueix enviant: Plates 434'50. Interior 79'32.

— A les cinc el Borsí tanca: Interior 79'35 p., Norts 97'35 d. i Alacants 93'20 dner.

De la tanca del matí an aquesta se puja 0'17 d'Interior, 0'55 de Norts i 0'65 d'Alacants.

Coneixem de Madrid: francs 8'20, lliures 27'34, Plates 433'50 i darrer de Renda 79'35.

París tanca: Exterior 89'45, Norts 449, Alacants 429, Andalusos 300 i Plates 400.

La paritat amb francs a 8'35 demostra que estem 0'06 sobre canvi de Norts, que és estar a canvi, i 0'24 sobre d'Alacants. Els Andalusos que tancaven a 64'90 surten a 65 enters. Surten a 86'68 les Plates que tancaven a 86'85.

Tanquen les rendes a París: Francesa 86'10; Russes 103'95 i 99'10; Brasil 77'45; Turca 83'90 i Serbia 80'70.

Tanquen les mines: Río Tinto 1.894; Rand-mines 157 i Gold-fields 57.

Les altres no's cotisen avui.

A 68 tanca el Nacional Mexicà; a 464 els Tramvíes de Mèxic; a 424 l'Espanyol de Cuba i a 109 el Central Mexicà.

— A París en la doble el diner s'ha facilitat al 2 per cent. El mercat ha estat generalment sostingut. Per mor de la doble les diferencies no's poden extreure amb exactitut.

— Demà al matí no hi haurà sessió per a donar lloc a la liquidació general.

Rebley.

Teatres

CATALA

NOVETATS. — La representació de ahir de «Els Vells» atragué una nombrosa concorrencia, que seguí amb el més viu interès els incidents de la lluita social presentada per l'Iglesias.

En Borràs estigué colossal, matitzant el seu paper d'una manera admirable i encomanant a tothom l'emoció del personatge en els diferents incidents de l'obra i entusiasmant al públic, que al finalitzar el feu objecte d'una llarga ovació, fent aixecar el teló innombrables vegades.

Acabà remerciant a tothom i excusant l'ausencia de l'Iglesias (actualment Mantenedor a Valencia), oferint enviarli un telegrama per a fer-li present les demostracions de simpatía del públic, admirador incondicional de l'autor.

En la peça «Cap i cúa», feta en últim lloc, ens feu les delicies en Goula, el gran actor, que'l nostre públic estima sempre de la mateixa manera, aplaudint-lo sovint.

Govern civil

Circular

S'ha dictat per la secretaría del Govern civil la següent:

«Con objeto de regularizar el registro general de Asociaciones, y siendo muchas las Sociedades que no han participado a este Gobierno sus cambios de domicilio ni la renovación de sus Juntas directivas, he acordado publicar la siguiente circular, concediendo el plazo de cinco días para que, dentro del mismo, todas las Asociaciones den conocimiento de su domicilio y Junta directiva actual, expresando la fecha de elección de ésta, en la inteligencia de que serán dadas de baja en el Registro todas aquellas que pasado ese plazo resulten en descubierto, por no haber dado cumplimiento a la obligación que les señala el art. 10 de la vigente ley de Asociaciones y esta circular».

Estatuts

Han sigut aprovats pel Govern civil els Estatuts de les següents societats:

«Constructors de Carruatges i Ferradors», de Sabadell; «Obrers Constructors de cables elèctrics», de Vilanova; Junta Administradora de les aigües de Tru, de Perafita; i a la reforma, «Montepiu de Sant Pere», «La Renaixensa», i «El Porvenir» Societat de Socors Mútus.

ULTIMA HORA

EDICIO DEL VESPRE: 2.ON TIRATGE

Més de l'Art Fabril

Declaracions dels Srs. Calvet i Sedó

La gravetat i importancia adquirida pel conflicte plantejat en la industria textil, i els constants envits de la opinió per a conèixer judicis i actituts que la il·lustrin en tan difícils circumstancies, a la vegada que'l nostre desig de que no se'ns atribueixin equivocadament criteris distanciats del nostre pensament, ens obliguen amb la serenitat que exigeixen els presents moments a traçar d'una manera concreta i sense reserves quina ha sigut i és la nostra actuació en el present conflicte.

Ningú ignora la gravetat i trascendencia que té per a la nostra regió tot lo que afecta a la industria textil, una de les que li han donat més merescut realç. Els que per civisme i dever d'una representació social hem consagrat els nostres desvetllaments a tot lo que pugui benefiar a la prosperitat d'aquesta regió i al foment de les seves industries, hem de mostrarnos seriament preocupats davant d'un conflicte que pot ser d'irreparables consequencies, no sols per a la riquesa industrial, sinó essencialment per al mateix treball.

Presentades al Foment del Treball Nacional les peticions formulades per «La Constancia», en les que se sol·licitava, entre altres condicions, un aument en els jornals de un 20 per 100 i de un 40 per 100 en els preufets, i una reducció de la jornada legal de 66 hores a 50, el Foment del Treball Nacional, en sessions celebrades pel seu Consell Superior, va entendre que donada la naturalesa de l'organisme, que no representa una societat patronal de resistencia, sinó un element propulsor del treball i la producció, abarcant tots els interessos i industries de diverses classes existents, aixís com la representació de la propietat, belles arts, etc., no podía, segons els seus estatuts, apropiar-se la representació d'un grupu de industrials acoblats en dit centre i menys afectant la petició a un immens nombre que no perteneixía a dita entitat. Que segons els precedents de la casa, en cap dels múltiples conflictes aquí plantejats el Foment ha representat els interessos d'una part contractant, com va ocórrer en el càs dels metal·lúrgics i els freqüents plets en que han resolt les seves diferencies directament els patrons i obrers del ram, sense que s'hagi plantejat mai la qüestió pels obrers al Foment del Treball Nacional, ja que, entre altres raons, això requereix una apoderació concreta dels interessats que no és propia ni pot exigir-la dita entitat. Pels esmentats motius s'acordà la inhibició de dit organisme, a no ser que fos requerit per tots els interessats, actuant, no com una part, sinó com representació de l'interès general.

Posteriorment, requerits pel governador civil, davant el seu desig de que assistissim a una reunió amb els representants de «La Constancia», i després de manifestar que sols hi cabía en atenció al seu requeriment, sense que poguessim ostentar la representació dels fabricants i per tant entrar en el fons de la qüestió, haguerem de fer present que la nostra compareixencia a dit acte se contreia als desitjos del governador, limitant-nos a fer consideracions generals sobre'l real estat de la industria, sobre la situació i reorganització del treball en aquesta regió comparada amb les demés d'Espanya i les principals nacions de l'estranger, sense entrar per a rès en la discussió de les bases, que sols cabía fer amb expressa i sol·licita autorisació dels interessats, que nosaltres no teniem. Quantes vegades ha requerit i requereixi nostre personal concurs l'autoritat, mai hem de regatejar-lo en nom de l'interès general, però no podem ni devem avençar prejudicis, donada l'actitut acordada per les corporacions que presidim.

La Cambra Industrial, organisme oficial dependent del Govern, ni per la seva constitució ni les seves atribucions, podía apropiar-se la representació d'un interés concret, com en cap cas l'ha ostentat en els múltiples plets aquí desenrotllats, que s'han ventilat directament entre obrers i patrons. Cal, doncs, no confondre la nostra actuació amb els representants d'un interés concret; en aquests litigis, nosaltres col·laborarem en nom de l'interés general sempre que ens sigui demandat per a l'obra de pacificació social.

Moments són aquests en que ha de imperar la serenitat i el patriotisme per a evitar l'obra destructora que amenaça. Se fa difícil en els presents instants, quan el conflicte va engrandint-se, entrar en l'ordre d'aquelles consideracions que requereixen ser tractades amb amplitut de temps i tranquilitat d'esperit, examinant els múltiples caires que revesteix la qüestió debatuda. Per això entenem que la solució proposada pel senyor governador, de sometre immediatament el plet a l'estudi de l'Institut de Reformes Socials, previa informació de fabricants i obrers, mereix ser presa en consideració com a mida que pot conduir-nos a conjurar el plet económic.

Això pot ser base d'una legislació que col·locant sota d'un mateix raser la industria textil a tota Espanya eviti la competencia interior, creant una situació de ventatja per altres regions en detriment de nostra industria textil que avui va sentint agudament els danys de les concorrencies d'altres comarques.

No fem esment de tot lo que's refereix al treball nocturn, ja que l'aspiració dels obrers està d'acord amb lo legislat, essent funció governativa exigir son compliment.

No significa això una dilatoria, ni pot tancar-s'hi cap suspicacia; la constitució de l'organisme, sos antecedents i actuació són garantía eficaç de que un esperit de justicia informarà les seves resolucions: les lleis d'accidents del treball, limitació de la jornada, supressió del treball nocturn, responen a la seva iniciativa, i les que avui té en estudi per als retirs forçosos, són prova evident que no pot ser l'organisme recusable pels obrers. La vaga de Bilbao fou resolta per la intervenció de dit organisme i ses ofertes convertides en projecte de llei; la regulació de la jornada i adhuc la fixació del salari mínim, entra de plè en la competencia i missió d'aquell institut; i les seves propostes convertides en mides legislatives de caràcter general per a totes les comarques d'Espanya, tenen la garantía d'una efectivitat acreditada.

Tingui's en compte que el conflicte abarca multiplicitat d'industries, filloles del vastíssim ram de la textil, que són diversos els salaris, hores de treball i organització del mateix i que tot això no pot ser resolt «ab irato», sense un complet coneixement de la qüestió. Per això hem d'aplaudir sense reserva la proposta de nostra primera autoritat, donant-hi la nostra completa adhesió, i això ho fem, no induits per cap mòbil mesquí ni interès propi, sinó en nom de l'interès general que ha d'inspirar a tots els que convivim i ens afecten els mals o la prosperitat de nostra regió i nostra industria.

Proclamen els obrers que'l plet és merament econòmic, que estàn disposats a transaccions dintre de les seves bases i en aquesta situació el conflicte, admet l'intervenció mediadora i urgent de l'Institut de Reformes Socials. Es la manera positiva d'arribar a una solució donant treva al plet per a que sigui resolt dintre d'aquell ambient de serenitat i consideració mutua en que han de ventilar-se les qüestions de caràcter econòmic.

Nosaltres, ara com abans, rendint culte als devers que'ns imposen nostres càrrecs presidencials, oblidant la condició d'interessats, no hem de regatejar, com hem dit, el nostre concurs en els límits que nostres càrrecs ho permetin.

Renuant el treball

A primeres hores d'aquest matí han renuat el treball varis operaris de la fàbrica de cànems dels senyors Caralt Germans, de Sans; els d'una fàbrica del carrer de Rosselló i altra de Gracia.

Lo que diuen els obrers

Aquesta tarde, a darrera hora, hem recullit al Clot les següents manifestacions de llavis d'individus de «La Constancia».

«Les versions sobre la crisi que's diu sofreix arreu el treball del ram tèxtil a Catalunya, són exagerades. A Barcelona els grans industrials tenen existencies que despatxaràn durant el present conflicte, com se vé dient, convenint-los, per tant, que vaguin els obrers. Mes, dits grans industrials són en minoría, i la majoría, que sols treballa per a les demandes que se'ls fan, no és possible que puguin fer front al conflicte.

Avui s'ha fet paro total a Badalona, Sabadell, Terrassa i Manresa, i vaga general de tots els oficis a Reus.

A la fàbrica de Fabra i Coats no hi hà vaga, s'ha sospès. Els amos han demanat les bases per al seu estudi.»

Per últim ens han dit que els vaguistes pugen avui a la xifra de vinticinc mil.

Trets a Sabadell

Aquesta tarde ens han manifestat al Govern civil, que a Sabadell hi havía hagut una colisió entre els vaguistes i la guardia municipal.

Aquesta ha intentat disoldre un grupu de vaguistes, estacionats, essent rebuda amb trets de revòlver, en nombre de 14 o 16.

S'ha fet una detenció.

¡Incidents!

A les dues de la tarde ha ocorregut un petit incident a la fàbrica Fabra Coats entre la guardia civil i una comissió que anava a entregar al director les bases que aquest havía demanat per a estudiar-les.

A la plaça de la Revolució ha sigut apedregada una fàbrica, rompent-se alguns crestalls.

Els obrers al Govern Civil

A l'hora de tancar l'edició la Junta de «La Constancia» està conferenciant al Govern civil amb el senyor Francos Rodriguez.

Visita

Mentres se celebra la conferencia dels obrers i el governador, estàn esperant per a conferenciar amb aquest el president de l'Audiencia territorial senyor Serante i el tinent fiscal senyor Lardiez.

Sessió de l'Ajuntament

Comença a les cinc.—Presidencia del senyor Collaso.

S'aprova l'acta de l'anterior.

Se dóna compte d'una comunicació proposant que s'autoritzi a l'alcalde per a disposar de la consignació de 500.000 pessetes destinades a l'Exposició d'Electricitat, i per a anar-la entregant al Comitè.

El senyor Nualart creu que no porta pressa, i el senyor Mir, en un llarg discurs, creu que sí.

El senyor Ferrer també s'oposa a la urgencia i el senyor Montanyola s'extranya dels procediments que s'adopten per al cobro de la subvenció.

A proposta del senyor Montanyola, se sospèn el debat—que s'havía allargat excessivament—per a veure si es troba un acord que satisfaci a tothom.

Segueix la sessió.

Diputació

—Segons avís rebut a la Casa provincial de Caritat, dels senyors hereus de donya Francisca de Paula Xinxó (a. C. s.), en l'útim testament de dita senyora, autoritzat pel notari d'aquest Il·lustre Col·legi, don Pere Arnau i Ribas, apareix consignada una quantitat per atendre als crescuts gastos que ocasiona son sosteniment.

Aquesta tarde ha sigut aussiliat al dispensari del carrer del Rosal un nen de 2 anys, Antoni Bernat, habitant Tallers núm. 48, segon, qui en un descuit dels seus pares havía begut un bon xic d'essencia de trementina.

L'estat del pacient era un bon xic delicat.

(PER TELEFON)

En Maura.—Enterro

Madrid, 31, 5'15 tarde.

Ahir va venir a Madrid don Antoni Maura, desde la seva finca de Solorzano (Santander), al tenir noticia de la mort del seu íntim amic el senador vitalici marquès d'Ibarra.

Desde Madrid va marxar a Brihuega, per a assistir a l'enterro, que s'ha verificat aquest matí.

El cadavre del marquès d'Ibarra ha rebut sepultura al Cementiri de Brihuega, per disposició testamentaria.

Una vaga.—Individu sospitós

Castelló. — Ha tornat de Barcelona l'amo de la fundició en que s'han declarat en vaga els obrers.

Ha visitat al governador civil interí, manifestant que accepta totes les bases formulades pels obrers, excepte la referent a disminució de jornada.

Ha afegit que està disposat a tancar la fàbrica definitivament si els obrers persisteixen en les seves pretensions.

—A l'arribar el mixte de Barcelona ha sigut detingut un individu anomenat Amadeu Gil, per considerar-lo anarquista perillós.

Conduit a la comissaría de policía, se l'ha interrogat minuciosament, i no resultant contra d'ell càrrecs concrets se li ha permès continuar el viatge a Valencia, si bé vigilat per la policía.

Del Marroc

Notes de Ceuta

Madrid, 31, 4'15 tarde.

Ceuta.—Procedent de la Carraca ha fondejat el destroier «Audaz».

L'«Osado» ha marxat a carbonejar.

Demà marxa a Tetuàn el cabo voluntari al regiment de cavallería de Vitoria don Joan Antoni Güell, que va a Barcelona en ús de llicencia. Ha estat un mes destacat en la posició de Laucien.

De Madrid ha arribat el metge major senyor Casares, pertanyent a l'Institut Higiènic Militar. Porta serum antitífic fresc que prepara dit centre i de que farà aplicacions en aquest hospital.

Han arribat el coronel Bernal i el tinent coronel Gil Yuste del regiment d'infantería de Ceuta destacat a Tetuàn. Demà tornaràn a dita població.

Una comissió de veins del camp exterior, acompanyats pel regidor don Joan Moreno, han visitat a l'alcalde, don Josep Trujillo, i al comandant general accidental senyor Serrano, per a sol·licitar que's permeti pasturar el bestiar en els monts pertanyents al ram de Guerra situats dintre de la primera zona polèmica, mentres durin les presents circumstancies que aconsellen no portarlos a pasturar en el camp moro, donades les freqüents agressions dels kabilenys.

El general Serrano ha accedit a aquesta petició.

Milloren de les seves ferides el tinent de tiradors del Rif senyor Coprax i el comandant de Wad-Ras senyor Moreira.

Ha fondejat el vapor «Soller», procedent d'Algeria, amb carregament de palla destinada a l'administració militar.

El «Capo Paez» ha tornat de Rincón de Medik, on ha transportat un convoi de queviures.

Abarrotat d'arrós destinat a l'abastament de l'exèrcit d'operacions ha fondejat el vapor austriac «Fridjt», procedent de Fiume.

Ha marxat a Tetuán per a possessionar-se del seu càrrec, el nou governador d'aquella alcaçava comandant d'infantería don Càndit Sotelo.

Demà anirà a Tetuán el general Primo de Rivera, amb el seu ajudant senyor Campomanes.

Ha arribat el doctor Belenguer, continuant el seu viatge a Tánger en el destroier «Audaz» Tornarà demà a Ceuta i Tetuán.

Persones arribades de Tetuán elogien la operació realisada ahir a Laucien. La cavallería de Vitoria es trobava emboscada i al acostar-se els moros els atacà, causant-los 25 morts vistos.

La qüestió sanitaria

Madrid, 31, 5'15 tarde.

Al ministeri de la Guerra han facilitat la següent nota oficiosa.

Les malalties en l'exèrcit d'operacions no passen en l'actualitat del 6 per 100.

A Ceuta solament hi hà dos malalts de febre tifoidea, trobant-se en dita plaça el metge major senyor Casares, pertanyent a l'Institut d'Higiene Militar que dirigeix la vacunació anti-tífica.

A Tetuàn han sigut enviades una potabilisadora Hunemberg, últim model, i una esterilicadora Salvattore.

De Melilla

Melilla.—Ha arribat de Alhucemas el renegat Joaquim Ibàñez, a qui s'ha perdonat, autorisant-lo per a tornar a Espanya, pel seu comportament en la lliberació dels presoners del «Concha».

Demà o passat demà embarcarà cap a la peninsula i se dirigirà a Terol per abraçar a la seva mare.

Després pensa tornar a Melilla.

Ha sortit cap a Espanya el soldat de artillería Manuel Pascual Pomar, que fou condemnat a mort per desertor i li fou commutada la pena.

—Regna furiós temporal, que ha obligat a entrar d'arribada forçosa alguns barcos.

Estranger

D'ITALIA

Combat a Libia

París, 31, 1'40 tarde.—Benghasi, 30. —La columna Alessandro va atacar el dia 28 Zaonia, El-Gaffa i Sidi-Almad, que ocupà després d'encarniçat combat.

Les pèrdues italianes són 8 soldats morts i 22 ferits.

Han sigut recullits 217 cadavres de alarbs, entre ells el del principal quefe Abdelàh.—Havas.

Religioses

Residencia dels PP. Caputxins (Baix de Sant Pere).—Jubileu de la Porciúncula.—Els PP. Caputxins i la O. T. de l'Ajuda de Barcelona, celebraràn la festivitat de la Mare de Deu dels Angels amb els següents cultes:

1 d'agost, a les dotze del dia, s'obrirà el Jubileu de la Porciúncula amb professó pel jardí de la Residencia, cantant-se l'«Ave Maris Stella».

2 d'agost, a les set del matí, Comunió general.

A dos quarts de vuit del vespre, funció en la que's resarà la corona franciscana, instrucció sobre'l Jubileu pel P. Josep de Besalú, i «Salve Regina».

Podràn continuar les visites fins a les dotze de la nit a qual hora es tancarà amb el cerimonial de rúbrica el Jubileu.

—Parroquia de la Mercè.—DCXCV aniversari del descens de la Santíssima Verge a Barcelona el 2 d'agost de 1218.

Se commemorarà tributant a la Patrona de Barcelona i la seva diòcesis els següents cultes:

Desde dos quarts de sis a les dotze, misses. A les vuit, missa matinal cantada per la escolanía. A tres quarts de deu, cant d'Hores Menors, i a les deu, Ofici solemne, cantant-se la «Missa Pontificalis», de Perosi, que dirigirà el mestre Millet, amb sermó per mossen Joan Valls, beneficiat de Sant Pau. Després de l'Ofici podràn els fidels pujar al cambril i besar la imatge de la Santíssima Verge.

A la tarde, a les sis, la Salutació Sabatina farà la seva visita a la Verge i la capella parroquial, dirigida pel mestre Millet, cantarà el Trisagi Marià; després sermó, finalitzant amb els Goigs de la Verge de la Mercè i besamans.

Desde les dotze del migdía de demà fins a les dotze de la nit del dia següent podràn guanyar els fidels el Jubileu de la Porciúncula en aquesta iglesia parroquial.

Necrología

La bondadosa senyora donya María Riera i Vidal de Boniquet ha passat a millor vida, després d'haver rebut fervorosament els Sants Sagraments i la Benedicció Apostòlica.

La seva mort haurà sigut, sens dubte, molt sentida en aquesta ciutat, en la qual tenía nombroses i merescudes simpatíes, com també a la població de Sitges, de la qual era natural i on eren molt conegudes les virtuts de que estava adornada, entre les quals sobressortien els sentiments caritatius.

Ens associem al dòl que experimenten el seu espòs, fills, mare, fill polític i demés parents, i demanem als nostres lectors una oració per a l'ànima de la finada. A. C. S.

Negociém Valors y Cupons
Fills de F. Mas Sardà, Rbla. Centre, 20.

Ferrer, Fisa i Alsina

GRANS MAGATZEMS DE
CRISTALLERIA, PISA I PORCELANA

Tenen el gust de posar en coneixement de la seva distingida clientela, que reben continuament de les cases més importants, del país i del estranger, les últimes novetats en **Cristall, Pisa, Porcelana i Articles de Fantasía.** Immens assortit en Figures de porcelana i de metall, Bomboneres, Majòliques, propies per a regals, etc., etc.

TALLERS DE DECORAT

Jocs de café i thè. Vaixelles de pisa i porcelana } Formes modernes. Decorats novetat. Especialitat de la casa.

Jocs de cristalleria de Baccarat, de Bohemia i del país, en llis, gravat, tallat i decorat.

Serveis per a Restaurants, Col·legis i comunitats religioses

Sifons, taps mecànics i accessoris

EXPEDICIONS A PROVINCIES

Vendes a l'engrós: Borrell 91 al 97-Barcelona

NOTICIES

DE BARCELONA

Hem rebut impresa la conferencia pedagògica que don Frederic Climent Ferrer va dónar a l'Ateneu Barcelonès sobre l'obra del doctor Marden.

Vanos Cardús Portaferrissa, 10

Demà, divendres, per l'estació del Nort amb el tren de les 9'35 de la línia de Sant Joan, sortirà la colonia escolar de la Verge de Montserrat que ha format la «Obra de la Preservació de la Fè», convenientment equipades totes les noies que la formen.

Va destinada la colonia al poble de Moyà, hostatjant-se a casa les Germanes Carmelites de la Caritat.

S'està preparant a dit poble una rebuda carinyosa a dita colonia.

— La direcció del Restaurant i Pastisseria «Royal» posa en coneixement dels seus clients i demés públic, que han quedat normalisats tots els serveis i especialment el del restaurant, el qual està montat de manera molt distinta d'abans de la reforma, ja que actualment es pot menjar molt bé per mòdic preu. Tenim la seguretat que la persona que ho provi no menjarà ja més en altre lloc que no sía el «Royal».

Els Moços d'Esquadra de Sant Quintí de Mediona han denunciat a un veí que tenía la costum d'anar a les matinades aprop d'un safreig, on hi rentava una dòna, i se posava a fer udols ferèstecs amb lo qual li feia agafar uns esglais terribles.

— Labavos, Waters, Banyeres. Models nous. — Preus reduits. Jaume Sauret. 7, Pelayo, 7.

A mitja nit hi hagué certa alarma a la plaça den Ríus i Taulet per haver-se vist sortir fum d'un local del núm. 5 utilitzat per un industrial com magatzem de mals endressos.

El sereno, el vigilant i alguns veins lograren entrar i apagar unes caixes i munts de palla que cremaven, ignorant-se la causa inicial.

—AIXAROPS I ORXATES «LA COLMENA»

Albert Gumà, de 36 anys, veí del carrer de Lepanto, anà a sopar a la Mina, conegut establiment de recreu camperol, situat al camp de la Bota.

Cap a les deu se n'anà en direcció a Sant Martí, i al passar per les Quatre Torres, fou assaltat per tres malfactors que l'atiparen de cops de puny i li prengueren alguns cèntims que duia.

L'agredit anà al dispensari del Poble Nou a curar-se d'algunes erossions que tenía a la cara, i desprès formulà la denuncia corresponent.

— CONYAC BARBIER és el millor.

Un xicot de 15 anys, cira-botes, projectava anar a Sabadell, però no tenía quartos per al bitllet.

La dificultat la solucionà introduint-se d'amagat a l'estació del Nort i al moment de sortir un tren correu, a entrada de fosc, s'enfilà a la cuberta d'un vagó.

Però al passar pel lloc on la linia del Nort creua la de Tarragona, topà amb els fils del telègraf, que li produíren una extensa ferida al cantó dret del cap, i, a més, el feren caure daltabaix.

Uns empleats el trobaren al cap d'una mica i l'acompanyaren al dispensari, on fou curat, quedant a disposició del jutjat per haver viatjat sense bitllet.

—El millor Cafè La Estrella. Carme, 1.

Per al pròxim dia 7 d'agost, a les nou de la nit, anuncía la Comissió de la Creu Roja un extraordinari festival que se celebrarà en els jardins del Turó Park a benefici dels consultoris mèdico-gratuits que en les varies ambulancies té establerts.

Entre les atraccions figurarà el de una tómbola a la que tenen promesos valiosos objectes varies families aristocràtiques d'aquesta capital.

La Comissió prega a les persones que's dignen favorir-la amb donatius per a la tómbola, que'ls remetin al local social, Corts, 543, o bé avisin per a passar a recullir-los a domicili.

—Estiuejants: No oblidèu el THE ALPINO.

A un pis del carrer de Pelayo, 24, quedaren sols un noi de 3 anys i una germaneta de 2.

El noi trobà una ampolla i creient que era una llemineria feu beure a la nena un xic del líquit que contenía.

Quan tornaren els pares, trobaren a la menuda presa de vius dolors, cosa que s'explicà desseguida, perquè l'ampolla contenía trementina.

Fou portada al dispensari i degudament aussiliada, quedant fòra de perill.

—Aixarop de mèl *La Carroba*, el millor refresc. - Venda: Colmados i Ultramarins.

El senyor don Lluis Gertsch, delegat per a Espanya de l'Associació de la Premsa internacional, ens tramet la següent protesta que ha rebut d'una Societat Humanitaria d'Atenas, i que'ns prega que publiquem:

«Després d'haver près coneixement del telegrama de protesta dirigit pel Rei de Grecia a tots els quefes d'Estat, de les ressenyes dels cònsuls de les grans potencies, aixís com de les descripcions fetes pels corresponsals de la premsa estrangera, els quals han pogut «de visu» donar-se compte dels crims i de les atrocitats sense nom i sense precedents en l'historia, comesos per l'exèrcit i les hordes búlgars a Macedonia i a Tracia;

Considerant que'ls búlgars han torturat i matat a prelats, vells, dònes, nois, sense distinció de races o de religió; que han violat a verges i deshonrat a dònes; que han robat, devastat i incendiat ciutats i pobles pròspers, sembrant a tot arreu la mort i la desolació;

Profondament indignats per aquests crims més horrorosos que'ls comesos en l'antiguitat pels pobles barbres en el curs de sa invasió;

Protestem vivament en nom de la civilització, de l'humanisme, de la llibertat i de la legalitat contra aquestes crueltats búlgares davant del món civilitzat, i cridem sa benèvola atenció sobre aquesta violació contra tota llei i aquests crims comesos contra els pobles sense armes i indefensos, crims que resulten un insult a la civilització i a tota l'humanitat.»

Segueixen varies firmes.

— Neveres i Geladores. Ferrer i Patau. Plaça Reial, número 3.

El Jutjat especial de la causa dels petards de Sabadell, ha fixat la seva residencia a Barcelona.

S'espera l'informe del Còs d'artillería sobre'ls explosius per a seguir endavant les diligencies.

BADALONA. — Amb gran solemnitat va celebrar-se la festa principal al Patronat de Sant Camil que per a noies obreres sosté la Lliga femenina per a l'Acció Catòlica a Badalona. Al matí més de 200 noies s'apropparen a la Sagrada Taula desprès d'haver entonat preciosos Motets durant la Missa. Acabat l'acte totes les presents foren obsequiades amb un refresc que pagà l'entusiasta vis-presidenta donya Marguerida S. de Doménech.

En els jardins del Col·legi de Sant Andreu se celebrà, a la tarde, una sessió musical-literaria. La presidencia fou ocupada pel senyor conciliari, l'alcalde don Martí Pujol, els tinents d'alcalde don Faustí Nadal i don Josep Doménech; la presidenta honoraria donya Camila M. viuda de Arnús; la presidenta donya Pilar de Ferrater viuda de Vives; la reverenda Mare Superiora del Col·legi de Sant Andreu, i les demés senyores de la Junta. La senyoreta Manuela Solà, secretaria del Patronat, llegí una memoria-salutació esplicant el desenrotllo que en menys d'un any ha obtingut dita institució, gracies a l'activitat de la Junta i a la profitosa cooperació de les senyoretes instructores i les religioses de la Presentació. Les noies obreres recitaren amb gust exquisit bellíssimes poesíes i cantaren composicions musicals. La part instrumental del programa fou executada per distingides senyoretes educandes del Col·legi de Sant Andreu. El discurs de la presidenta de la Lliga donya Caritat Giraudier, fou escoltat amb gran satisfacció per la nombrosa concurrencia. Demostrà el bé que reporten a la societat moderna els patronats per a obreres educant-les i instruint-les en tots els devers de filla, esposa i mare.

El conciliari don Antoni Alern donà fi a la festa amb un hermós discurs.

DE FORA

—D'«El Eco de Sitges»:

«Valiosos elementos políticos de la vecina Villanueva y Geltrú, a cuyo frente se halla don Félix Puig del Campo, alcalde que fué de dicha capital de este partido, se proponen, según nuestros informes, afiliarse políticamente al partido liberal español, suponiéndose que dicho importante acto coincidirá con una nueva orientación en la política de este distrito electoral, muy necesitado por cierto de ella».

Diputació

Comissió Provincial

La Comissió provincial ha despatxat els assumptes següents:

Secció de Governació. — Autorització sol·licitada per l'Ajuntament de Canet de Mar per a la contractació d'un emprèstit destinat a la construcció de la xarxa de clavagueres.

Petició formulada per l'Ajuntament de Begas per a que s'autorisi el conveni celebrat per dita Corporació amb don Manuel Girona i Vidal sobre aprofitament de llenya i pastures de «Les Montanyes», d'aquella població.

Petició formulada per l'Ajuntament de Igualada per a contractar per administració el servei de la llum pública.

Recurs d'alçada interposat per don Josep Serentill Costa, contra un acord de l'Ajuntament de Badalona pel que's nomenà director, del laboratori municipal a don Alexandre Ribera.

Senyalament dels preus de suministre.

Secció d'Hisenda. — Reclamació formulada per donya Francisca Domingo Carreras contra la seva inclusió en el repartiment veinal de Sant Pere de Riudevitlles.

Idem id. per donya Francisca Domingo Carreras contra la seva inclusió en el repartiment veinal per a cubrir el dèficit de Terrasola.

Informe al senyor governador sobre varies reclamacions interposades per don J. C. Radisson, Maurer i Companyía, Antoni Moliné i altres contra l'exacció de diversos arbitris per l'Ajuntament de Barcelona.

Reclamació d'antecedents en els recursos d'alçada interposats per donya Magdalena Bonet i don Miquel Toña, contra els acords de la Junta municipal de Pobla de Claramunt desestimatoris de les seves sol·licituts d'exclusió dels repartiments d'arbitris extraordinaris formats per l'Ajuntament de dita població per a 1908, 1909 i 1910.

Idem id. en l'expedient de perdó de contribució territorial promogut pel municipi de Talamanca, amb motiu de la pedregada ocorreguda en 2 de juliol de aquest any.

* * *

—Entre els importants i valiosos donatius de llibres rebuts a la Casa provincial de Caritat, figura una col·lecció completa de les obres editades per l'ex-tinent alcalde d'aquesta ciutat don Francisco Puig i Alfonso, vocal de la Junta de govern de l'esmentat establiment, referents totes elles a arts i oficis, industria i agricultura.

— Han estat a visitar al senyor Prat de la Riba el president de la Cambra Industrial don Lluis Sedó i el diputat a Corts don Francesc Cambó.

Centre Cotoner de Barcelona

Telegrames oficials del 30 de juliol 1913

LIVERPOOL	Tanca ahir	Apertura	2.on Tel.	3.er Tel.	4.rt Tel.	Tanca
Disponible	6'54	0'00	0'00	6'53	0'00	0'00
Futurs						
Juny-Juliol	6'24	0'00	0'00	0'00	0'00	6'26
Juliol-Agost	6'23	6'24	6'25	6'25	6'25	6'24
Agost-Setbre.	6'15	6'17	0'00	0'00	6'17	6'16
Setbre-Otbre.	6'07	0'00	0'00	0'00	0'00	6'08
Otbre.-Nobre.	6'03	6'04	6'04	6'05	6'05	6'04
Nbre.-Dbre.	5'98	0'00	0'00	0'00	0'00	5'99
Dbre.-Janer.	5'98	0'00	0'00	0'00	0'00	5'99
Janer-Febrer.	5'98	6'—	6'—	6'—	5'—	5'99
Febrer-Mars	6'—	0'00	0'00	0'00	0'00	6'01
Mars-Abril	6'01	6'02	N.	N.	N.	6'02
Abril-Maig	6'02	0'00	0'00	0'00	0'00	6'03
Maig-Juny	6'03	0'00	0'00	0'00	0'00	6'04

Liverpool.— Vendes: 7.000 bales contra 7.000 l'any anterior.

JUMEL	Tanca anterior	Obertura	Tanca
Novembre	9'24	9'26	9'27
Janer	9'25	9'27	9'28

ALEXANDRIA	Apertura ahir	Apertura avui
Futurs		
Novembre	17'24	17'21
Janer	17'23	N.

NOVA YORK	Tanca ahir	Apertura	2.on Tel.	Tanca
Disponible	12'10	—'—	—'—	12'00
Futurs				
Juliol	11'89	11'92	11'78	11'79
Agost	11'64	11'65	11'62	11'66
Setembre	11'35	—'—	—'—	11'35
Octubre	11'22	11'24	11'19	11'24
Novembre	11'16	—'—	—'—	11'20
Desembre	11'19	—'—	—'—	11'22
Janer	11'11	11'12	11'09	11'14
Mars	11'20	—'—	—'—	11'22

NOVA ORLEANS	Tanca ahir	Apertura	2.on Tel.	Tanca
Disponible	11 15[16	—'—	—'—	11 15[16
Futurs				
Juliol	11'66	N.	11'50	11'56
Agost	11'65	11'64	11'60	11'57
Setembre	11'31	—'—	—'—	11'33
Octubre	11'26	11'28	11'22	11'28
Desembre	11'24	—'—	—'—	11'25
Janer	11'25	N.	11'21	11'26
Maig	—'—	—'—	—'—	—'—

Arribades als ports dels EE. UU. 3.000 bales en 1 díes contra 2.000 l'any anterior.

Espectacles

Teatre Principal Empresa Princep Alfons i Projeccions. - El cine de moda d'estiu més fresc i còmode.—Centre de reunió de la societat elegant de Barcelona.—Avui, dijous, grans sessions, tarde i nit, amb l'estrena de la grandiosa pel·licola, de la casa Pasquali, de 2.000 metres, en cinc parts,

Los dos sargentos franceses

i les cintes de gran èxit «Esther», «El angel del desierto», «El crimen del otro» i «Robinet».

General, 15 cèntims; plates i primer pis, 30 cèntims. Preferencia plates, 50 cèntims. Palcos, dúes pessetes.

Teatre Novetats Companyia cómico-dramàtica de

ENRIC BORRÁS

Darreres funcions

Avui, dijous, a un quart de deu. Primera i única representació en català del grandiós drama en quatre actes

EL MÍSTICH

Demà, divendres, 2 extraordinaries funcions, tarde, a les quatre

Benefici de l'ex-empresari

D. SALVADOR MIR

Primer: «La de los ojos de cielo», per la companyia del Sr. Borrás. Segón: «La huelga de los herreros», per Enric Borrás. Tercer: «El clíarraire», per Joaquím Montoro. Quart: la notable tiple Albertini Cassani. Quint: l'aplaudit barítón senyor Jordà. Sisè: «Un cop de telas», pel senyor Goula i la senyora Parreño. Nit, a un quart de deu, gran funció d'homenatge a l'immortal dramaturg, gloria de la escena catalana don Frederic Soler (Serafí Pitarra), posant-se en escena el drama en tres actes «Lo ferrer de tall» i la peça «Cura de moro».

Dissapte, interessant estrena del quadro dramàtic, escrit en català per don Juli Vallmitjana i adaptat a la escena castellana, per Joaquim L. Barbadillo «Los gitanos» i el famós drama català «Terra baixa», 2 companyies, 2.

Diumenge, darreres funcions, despedida de les dues companyies.—Se despatxa a comptaduría.

Cine Eldorado Teatre de Catalunya Avui, dijous — Tarde i nit —

Les pel·licoles de grandiós èxit: «Juana la maldita», «Esther», «Celos de Squaw»

Estrena de LA TUTELA

preciosa pel·licola, marca Cines, de 845 mtrs., i altres.—Demà, divendres, estrena: «Max detesta los gatos» (exclussiva).

TEATRE CÓMIC

Avui, dijous.—Nit. a dos quarts de deu. Aconteixement artistic. — Gran funció dedicada a la colonia italiana. Debut del eminent actor

RODOLFI

amb sa notable companyia.—Primer: exit immens. «El bueno de Guzmán».—Segón: La comedia en un acte «Gelosia» per Rodolfi.—Tercer: La comedia en un acte «Un'avventura di viaggio» per Rodolfi.—Quart: Exit de la temporada. «La última pelicula», que cada dia agrada més.—Quint: El monóleg «Il piede della donna», per Rodolfi.—Demà, divendres, segona funció i despedida del gran

RODOLFI

i la seva notable companyia. — A dos quarts de deu.—Primer: «La loca fortuna».—Segón: La comedia en un acte «La Costemmie di Cardillac», per Rodolfi.—Tercer: El monòleg «Parva familia», per Rodolfi.—Quart: L'èxit de la temporada

La última película

El deliri amb les pel·licoles «El sentido común». «Los dos fenómenos» (amb nous couplets), «El Orfeón» i «Los exploradores».—Quint: «La comedia en un acte «Gelosia» per Rodolfi. En preparació «La alegria del amor».

Saló Catalunya

Elegant Cine, cómode i ventilat. — Avui, dijous, grandiós aconteixement: La magnífica i sensacional estrena

Los dos sargentos franceses

2,000 metres, 5 parts i 53 quadres; Assumpte tret de la coneguda obra francesa per l'acreditada marca Pasquali, de Turin, digna d'admirarse per la seva esplèndida presentació, essent interpretada pels millors artistes de dita marca.

Ultim dia de «El espia», «El sello rojo», i altres. —Tots els dies la grandiosa pel·licola d'art

Los dos sargentos franceses

Avui, dijous, tots al

SALÓ CATALUNYA

POLIORAMA

9, Rambla d'Estudis, 9

Avui, dijous, 31 juliol, nit, a dos quarts de deu

SOLEMNITAT TEATRAL

Despedida de la companyia Lopez Alonso

4 GRANS OBRES, 4

Primer: «Repaso de examen», entremés (un acte), de don Pau Parellada (Melitón González).

Segón: «La cuerda floja», graciosa joguina cómica en un acte, de Estremera.

Tercer: «El sexto debil», sainet en un acte i dos quadros, de Ramos Martin.

Quart: «La praviana», finíssima comedia en un acte, original de Vital Aza.

SATURNO PARK

Unic centre que posseeix els Urals, Witching-Waves i els més moderns sports. Teatre Cine. Banda d'Alcàntara, tarda i nit

Entrada de passeig, 10 cèntims

Turó Park

El millor centre d'atracció d'Espanya.

OBERT TARDA I NIT

Banda militar, 40 modernes atraccions, Cafè-restaurant.

Avui dijous, nit, quarts de moda

Sardanes Sureda

Entrada 25 cèntims

Excursió col·lectiva a Paris-Londres-Gant (Bèlgica)

Que sortirà el dia 9 de setembre próxim, organitzada per la Bohemia. Bitllet Barcelona-Paris, anada i tornada, valeder per a 30 dies: en 3.ª classe, frs., 65; en 2.ª, frs., 160.

Comprenent hotel i restaurant, propina i cotxes a l'arribada: en 3.ª, frs., 100. i en 2.ª, frs., 150.

Se tancarà la inscripció el 15 d'agost.

Per a més detalls: casa Bastida, Passeig de Gracia, 18.

Ingressos de la Companyía de Ferrocarrils de Madrid a Saragossa i a Alacant

LINIES	Kilòms. en explotació	*INGRESSOS desde'l 1 al 10 de juliol* 1913 Ptes. Cènts.	1912 Ptes. Cènts.	*Diferencia* Ptes. Cts.	*INGRESSOS desde'l 1 de janer al 10 de juliol* 1913 Ptes. Cènts.	1912 Ptes. Cènts.	*Diferencia* Ptes. Cts.
Antiga xarxa	2.945	2.649.182'77	2.633.615'72	+ 15.567'05	48.690.449'66	48.696.609'31	— 6.159'65
Xarxa catalana	719	859.285'36	770.030'69	+ 89.254'67	18.575.974'49	17.420.509'20	+1155465'29
Tota la xarxa	3.664	3.508.468'13	3.403.646'41	+ 104.821'72	67.266.424'15	66.117.118'51	+1149305'64

Barcelona, 29 de juliol de 1913.—P. El secretari del Comité, *Felip Blanc.*

INGRESSOS de la Companyia dels Camins de Ferro del Nort d'Espanya

LÍNIES	Kilòms. en explotació	Ingressos desde'l 11 al 20 de juliol 1913 Pessetes Cts.	1912 Pessetes Cts.	Diferencia Pessetes Cènts.	Ingressos desde'l 1 janer al 20 juliol 1913 Pessetes Cts.	1912 Pessetes Cts.	Diferencia Pessetes Cènts.
Madrid a Irún i sos ramals	909	1.677.014'88	1.607.135'88	+ 69.879	26.095.590'97	25.574.373'39	+ 521.217'58
Alsara Santander	139	125.283'21	103.268'28	+ 22.014'93	2.028.961'23	2.004.383'65	+ 24.577'58
Saragossa, Pamplona, Barcelona	773	823.476'78	775.101'76	+ 48.375'02	15.769.484'03	15.121.300'42	+ 648.183'61
Tudela a Bilbao	249	350.271'50	313.785'12	+ 36.486'38	6.151.424'98	5.716.855'62	+ 434.569'36
Almansa a Valencia i Tarragona	524	455.261'88	457.980'83	— 2.628'95	12.346.942'64	12.600.977'88	— 254.035'24
Asturias, Galicia i León	741	687.619'14	707.628'31	— 20.009'17	13.732.298'76	13.214.005'24	+ 518.293'52
Villabona a Avilés	21	20.816'65	14.561'03	+ 6.255'62	453.464'25	371.512'29	+ 81.951'96
Clañó a Soto de Rey	22	19.180'38	20.545'17	— 1.364'79	398.095'32	360.773'12	+ 37.358'20
Lleida a Reus i Tarragona	103	60.032'81	53.124'78	+ 6.908'03	1.333.397'77	1.368.005'85	— 34.608'08
Sant Joan de les Abadesses	112	115.351'97	107.169'12	+ 8.182'85	1.881.172'73	1.981.848'73	— 100.676
Valencia a Utiel	88	45.702'64	36.304'83	+ 9.397'81	1.061.334'17	946.608'69	+ 114.725'48
Total a xarxa	3.681	4.380.011'84	4.196.515'11	+ 183.496'73	81.252.226'85	79.260.668'88	+ 1.991.557'97

Barcelona 29 de juliol de 1913. — El Secretari del Comité, *Alfred Fuster.*

E. Prat de la Riba

La Nacionalitat Catalana

SEGONA EDICIÓ

Un vol. de 152 pàg., de 20 × 13 cm., en excelent paper vergé

Edició popular: 50 cts.

Ab cobertes a dues tintes i el retrat de l'autor: 1 pta.

DE VENDA EN LLIBRERÍES Y KIOSCOS
DIPÓSIT EN AQUESTA ADMINISTRACIÓ

Per als idiomes l'Escola BERLITZ equival a la residencia a l'Estranger - **PELAYO, 58.** - Teléfon 3.303
Joves, aprofitar aquestes vacacions per a APENDRE UN IDIOMA NOU

Avisos

Escrivent AMB BONA I CLARA LLETRA (preferible amb caracter espanyol). Amb respectables referencies. Se necessita. Entregar personalment carta, amb detalls, al Centre d'Anuncis. Arolas, 5, entressol. — De 10 a 12.

Se necessita una dona que sigui soltera o viuda per a posar-se al devant d'una secció d'empaquetar varis géneros colonials; guanyarà bon salari. Escriure donant referencies baix inicials E. J. Rambla del Centre, 37, anuncis.

Vendes

MOBLES DE A. DIRAT
- Exposició permanent. -
DORMITORIS - SALONS
MENJADORS, DESPATXOS, &
Especialitat en els d'estil anglès
Carrer S. Pau, cantonada Mendizabal

A PLASSOS MOBLES SILLERIES LAMPARES, etc. — Sant Pau, núm. 54.

Mobiliari SOLS PER 4 DIES. Per ruptura de casament el ven familia distingida, a meitat del seu valer; es nou. Dormitori imperi caoba, altre dormitori noguera, saló caoba amb vitrina, dormitori senyoreta, menjador roure, despatx, recibidor, piano, gramofon, lámpares, estors, alfombres i vaxelles. PROVENSA, NUM. 268, entressol. (No s'admeten drapaires).

MÁQUINES PER A CUSIR
FRISTER & ROSSMANN
Unic agent L. Roura, carrer Universitat, núm. 5 (aprop Diputació). Màquines de cusir, màquines de fer mitja. Bicicletes, agulles i tota classe d'accessoris, a preus econòmics.

A plassos
o al comptat, mobles, màquines de cusir, rellotges y trajos.—Hospital, 101.

Per 8.000 ptes., a Alella casa a propòsit per a estiuejar nombrosa familia, se ven. Rahó: S. Font, tartaner.

Discs gramophon Cassani i altres barattíssims. Mendizabal, n.º 14, primer, 2.ª

Mobles de Jorba
Exposició de totes classes y preus en son grandiós magatzem.—Hospital, 101.

Lloguers

En Aiguafreda (La Llovera), se lloguen cases-torres amoblades, al costat del bosc, amb abundant aigua viva, gran saló de reunions, billar, pista de patinar, etc., etc. Diputació, núm. 325, despatx. Telèfon 925.

Serveis de la Companyía Trasatlántica

LINIA DE BUENOS AIRES
El dia 1 d'agost, sortirà de Barcelona, el 5 de Màlaga i el 7 de Cádiz, el vapor
Infanta Isabel de Borbón
directament per a Santa Cruz de Tenerife, Montevideo i Buenos Aires.

LINIA DE NOVA-YORK, CUBA I MEXIC
(Servei del Mediterrani)
El dia 25 d'agost, sortirà de Barcelona, el 26 de Valencia, el 28 de Màlaga i el 30 de Cádiz, el vapor
Buenos Aires
directament per a Nova York, Habana, Veracruz i Puerto Mèxico.

LINIA DE CUBA I MEXIC
(Servei del Nort d'Espanya)
El 17 d'agost, sortirà de Bilbao, el 19 de Santander i el 21 de Coruña, el vapor
Reina M.ª Cristina
directament per a Habana, Veracruz i Tampico. Admet passatge i carrega per a Costa-firme i Pacific ab trasbord a Habana al vapor de la linia de Venezuela-Colombia.
Per a aquest servei regeixen rebaixes especials en passatges d'anada i tornada i també preus convencionals per a camarots de luxe.

LINIA DE VENEZUELA-COLOMBIA
El dia 10 d'agost, sortirà de Barcelona, el 11 de Valencia, el 13 de Màlaga i el 15 de Cadiz, el vapor
Montevideo
directament per a Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma, Puerto Rico, Puerto Plata (facultativa), Habana, Puerto Limón y Colón, d'ahont surten els vapors [illegible] Sabanilla, Curaçao, Puerto Cabello y La Guayra, etc. S'admet passatge y carrega per a Veracruz y Tampico ab trasbord a l'Habana. Combinació pel ferrocarril de Panamà ab companyias de navegació del Pacific, per a quals ports admet passatge y carrega ab bitllets y coneixements directes. També carrega per a Maracaibo y Coro ab trasbord a Curaçao y per a Cumaná, Carúpano y Trinidad ab trasbord a Puerto Cabello.

LINIA DE FILIPINAS
El 20 d'agost, sortirà de Barcelona, havent fet les escales intermitges, el vapor
C. Lopez Lopez
directament per a Port-Said, Suez, Colombo, Singapore, Iloilo y Manila, servint per trasbordeis ports de la Costa Oriental d'Africa, de la India, Java, Sumatra, Xina, Japó y Australia.

LINIA DE CANARIAS, FERNANDO POO
El dia 2 d'agost, sortirà de Barcelona, el 3 de Valencia, el 4 d'Alacant i el 7 de Cádiz, el vapor
I. de Panay
amb escales a Valencia y Alacant, el 7 de Cádiz, directament per a Tànger, Casablanca, Mazagán, Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma, demés escales intermitjes y Fernando Póo.
Regrés de Fernando Póo el dia 2, fent les escales de Canarias y de la Península indicades al viatge d'anada.

Aquests vapors admeten carrega en les condicions més favorables, als passatgers als quals la Companyia dona allotjament molt cómodo i tracte esmerat, com ha acreditat en son dilatat servei.
També s'admet carrega i s'expedeixen passatges per a tots els ports del mon, servits per linies regulars.
L'empresa pot assegurar les mercaderies que s'embarquin en sos barcos.
Per a rebaixes a families, preus especials per camarots de luxe, rebaixes en passatges d'anada i tornada i demés informes que poden interessar al passatger, dirigir-se a les Agencies de la Companyia.
AVISOS IMPORTANTS: Rebaixes en els nòlits d'exportació.— La Companyia fa rebaixes de 30 %, en els nòlits de diferents articles, d'acord amb les vigents disposicions per a'ls serveys de Comunicacions Marítimes.
SERVEIS COMERCIALS. — La secció que d'aquets servei té establerta la Companyia, s'encarrega de trebaliar a Ultramar els mostruaris que li siguin entregats i de la col·locació dels articles, qual venda, com ensaig, desitgin fer els Exportadors.

EXTRAORDINARI A CUBA
Vapor Reina M.ª Cristina
Sortida de Bilbao i Santander el 11, de Gijón el 12, i de Coruña el 13.
Agents a Barcelona, Ripol i Companyia
Dormitori de Sant Francesc, 25, principal

Numerador Comercial metall a 3 canvis, 6 xifres, pessetes 28

LLITS DAURATS,
NIQUELATS I DE FERRO
SOMMIERS
Gran assortit en articles per a jardí
Balmes, 2

MAGNESIA DE BISHOP.

El Citrato de Magnesia Granular efervescente Bishop es el mejor refrescante que se conoce. Puede tomarse todo el año. Delicioso como bebida matutina, obra con suavidad en el estómago é intestinos.

PROVEEDORES DE LA REAL CASA
CITRATO de MAGNESIA

Inventado en 1857 por Alfred Bishop, es insustituible por ser el único preparado puro entre los de su clase.

Exigir en los frascos el nombre y señas de Alfred Bishop, Ld., 48 Spelman Street, London

DESCONFIAR DE IMITACIONES

Epilepsia (mal de Sant Pau) Cores (ball de Sant Vito) y demés enfermetats nerviosas, se curen radicalment ab l'Pts de la Poció Antiepiléptica del doctor Sanmiguel.

Anemia, Clorosis, y en general totas las malaltias de pobresa orgánica, se curen radicalment usant l'Extracte reconstituyent del doctor Sanmiguel.

Dipòsits: Dr. Andreu, y farmacia Dr. Martí, Ronda St. Antoni, 43, cantonada. Poses t

MAL DE CAP
NEURALGIES
i tota classe de **DOLOR NERVIÓS**
CALMA a l'acte i CURA ab tota seguretat amb les célebres
Tabletas KAMNOL
1 pta. estoig d'alumini ab 12 dosis, en totes les farmacies. - Detalls i prospectes
Farmacia Morató: Passeig St. Joan, 77. Barcelona

Fàbrica de Flors, Corones i Plantes
i tot lo que's necessita per a feries
Antiga Casa. — T. COSTAS. — Palla, 13 i 15 pral.

UNGUENTO FREIXINET Ó DEL MILAGRO

CURACIÓ prompta, radical i completa de totes les malalties de la pell i teixits subcutànis, especialment en aquelles en les quals l'objecte primordial es l'extracció de pus o materia; una vegada obtinguda la curació ja no's reprodueix més el gra, pústula, tumor, etc., per al qual s'havia empleat.

Resultats positius s'obtenen usant aquest miraculós preparat en tota classe de grans, floronco, carbuncle, pústula maligne, paròtides, tumors de tota mena, panadís, accessos, escròfules, tumors de totes especies, llupies, ferides incises, llagues, pelleus llegats, morenes, briansa, ulls de poll, picades d'animals, cops formades, reumatisme, ferides de qualsevol classe que aquestes siguin, a

80 anys d'èxit. **1'50** Ptes. Pòt

Preparat en la Farmacia de la Viuda Freixinet Arenzana de Abajo (Logroño).

Dipòsit a Barcelona: Farmacia Freixinet, Font de Sant Miquel, n.º 2. Segalà, Rambla de les Flors, 4.—A Madrid, Fills de Freixinet, San Vicente, 26. — A Figueras, Farmacia Secret. — A Cardona, Farmacia Sala. — A Granollers, Farmacia Trullàs.

Amb l'aument de 0'50 Ptes. se remet a qualsevol punt d'Espanya per correu certificat

¡FORA PEL MOIXI!

ELS POLVOS COSMETICHS DE FRANCH treuen en pochs minuts el pel de qualsevol part del cos, mata ses arrels y no torna a sortir. No irrita'l cutis. Aquest depilatori es utilíssim a les senyores que tinguin pel moixi (vello) a la cara y braços, perque ab ell poden destruirlo.

Un pot 2'50 pessetes. S'envia certificat per correu si per endavant se roben 3'50 pessetes en llibrança en Giro mútuo o en sellos de correu.

Farmacia Borrell
Comte del Assalt (carrer Nou), núm. 52, BARCELONA

MAQUINES, UTILS I FERRAMENTES
DE PRECISIÓ
FRANCISCO LAYRET - Passatge Madoz, núm. 1, pral.

Els vòmits, cor agre, ardors, inapetencies, pesadesa, bilis i dolors del estómac, cintura i esquena, etc., desapareixen al següent dia d'usar el

ESTOMAGO ARTIFICIAL

DE VENDA PER TOTES LES FARMACIES Y DROGUERIES

Desapareixen en tres dies les dispepsies, gastralgies i catarros gástrics, com ho certifiquen milers de curats.

Refusen com a falsificades les capses que no portin la firma dels unics concessionaris a Espanya.

J. Uriach i C.ª — Barcelona

Pàgina Artística de LA VEU

Excavacions y troballes.-Art antich y modern.-Pedagogía artística.-Museus y Coleccions.-Art nacional y extranger.-Curiositats barcelonines.-Ressenya de conferencies.-Exposicions locals y forasteres.-Llibres y Escoles. Noticies de concursos y de tot lo que pugui interessar als artistes y als industrials d'art

139

Un novell decorador

Pintures murals den Josep de Togores

Feia dies que frisavem per donar a conèixer en aquestes columnes on venim apuntant els fets de la nostra vida artística, i el caminar de l'art nostre vers una ascensió d'ideals alçaries, el treball d'un jovenet, pintor incansable, meditador profunde sobre les coses del seu ofici. Ens aturava, empró, l'evolució en els treballs de l'artista. Qui veía un quadre ahir i ne mirava un altre l'endemà, s'adonava bé prou de que l'autor era un d'aquests que pels camins d'una sana inquietut van caminant sense parar, deixant al seu pas florides les voreres de sa ruta, de belles flors d'interinitat, avenç graciós i inquietant d'una floració millor i més definitiva, que vindrà.

En Josep de Togores va començar pintant—com tots—paisatges de Sardanyo'la, però una ansia més gran ha omplert sempre'l buit que li restava en l'obra tot just acabada. Nosaltres l'hem seguit pas a pas, i desde les seves complicacions psicològiques fins ara, que és entrat en plè decorativisme, han passat uns quants anys de lluita, que si no han aportat una solució definitiva en les obres d'art que avui comentem, han afiliat definitivament al pintor en la escola dels nostres decoradors en formació: escola de pintura de mur, subjecta a totes ses depuradores limitacions

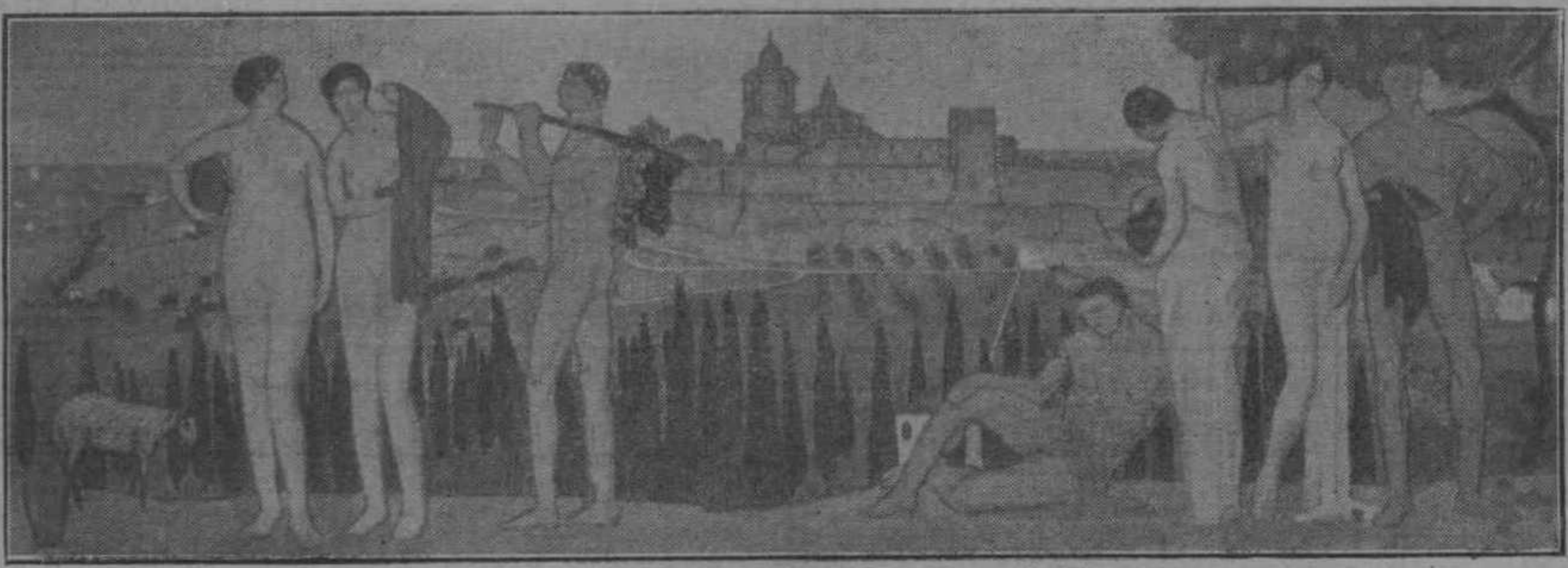

«Tarraco», fris per a un menjador, per Josep de Togores

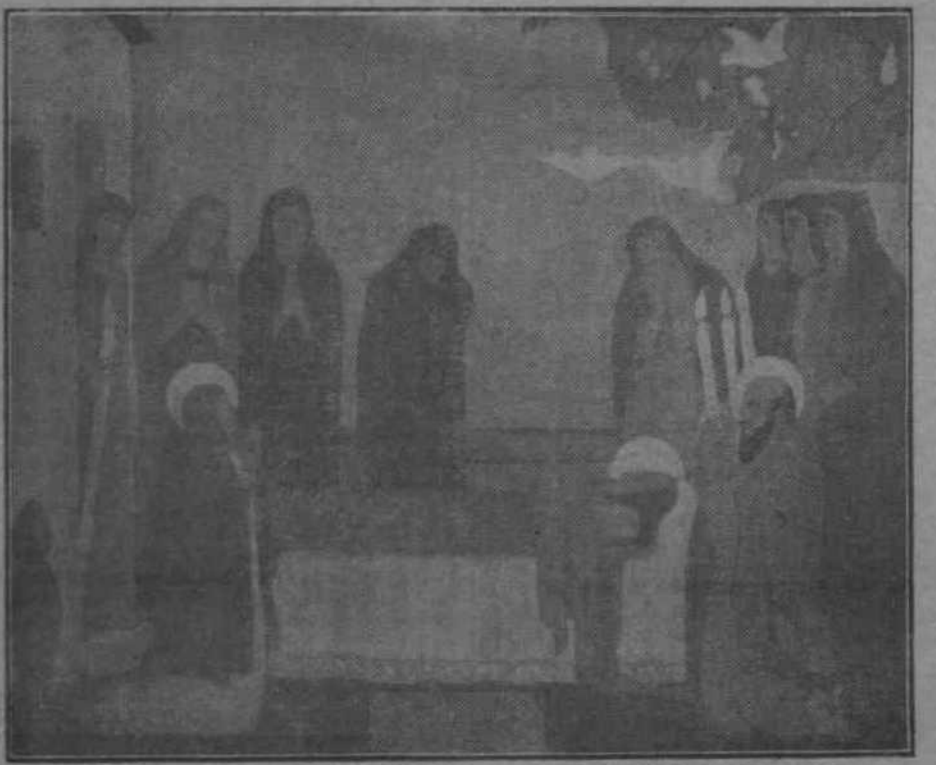

«La Mort de Santa Agna». — Pintura mural, per Josep de Togores

del material i de la condició, de la qual en Torres García n'és iniciador i capdevanter.

En Josep de Togores és, en son origen, un d'aquests casos de facilitat nadiua. Però, ben cert, no heu vist mai en la vida criatura més tormentosament dedicada a combatre's aquesta facilitat. L'instint del color, la facilitat de la copia de les formes, procedint d'una visió clara de les coses, i d'un afany de plasticitat a que una malaltía del cos l'ha potser conduit, fan d'ell un element ben preparat per a subjectar-se a les limitacions depuradores de la pintura del mur, enemiga en son sentit substancial de tot truc realista, viventa sols per la força d'esperit que transforma les realitats en elements de gracia, després d'espurgar-los de tota incidental banalitat, de tota realitat interessant.

Nosaltres esperavem, com la caiguda d'una fruita, l'entrada den Josep de Togores, en el petit i jovenívol grupu dels decoradors de murs. Vèiem com hi anava lentament, perque cada dia més davant de la natura l'ideal s'exaltava, lo concret intel·lectual predominava, i desde la seva darrera estada a Tarragona, l'any passat, que ja'l comptavem entre aquestos, esperant el dia de dir-ho pel clar amb obres fetes, com els plafons de gran tamany de la vida de Sant Joaquim i Santa Agna, que ara acaba de pintar per a la capella que en sa hermosa finca de Poblet posseeix l'aristocràtica dama donya Agna Girona, i que ha reconstruit el jove i distingit arquitecte don Alfons Barba.

Tan bon punt vegérem els nous plafons en el taller de l'artista, haguerem una forta satisfacció, com qui alcança una cosa que espera. Defectes i tot, que un anàlisi més depurat trobarà en sos detalls, donen al conjunt de les obres un sabor de gran pintura, d'obra destinada a creuar els temps humilment sense aixecar exclamacions, però man-raó de que l'anomenem afiliat entre els qui prediquen el predomini absolut de la raó, damunt la sensibilitat; perque, en efecte, aquestes totes son essencialment raonables, resultants d'una serie de consideracions i obediencies als vers principis de la decoració del mur. Mes acàs aquesta raó, aquest sacrifici de limitació de l'artista, arriba un xic massa enllà; a càs són un xic fredes, massa metoditzades, i cal anar en compte amb això, perque la raó és una cosa viva, i no exclou les facultats humanes, ni deu matar l'emoció, ni entorpir el lògic desenrotllo d'una feina d'esperit; sinó que, al revés, aqueixes facultats dessota d'ella deuen exaltar-se i fer-se visibles sota el seu domini.

La raó, ho diem tal com ho diguérem a l'artista, deu ésser aixís com una copa, massiça, dins la qual s'hi buidin totes les altres facultats, bullint quiscuna com el ví, segons la seva força, sense, però, que cap d'elles rompi el cristall ni vessi de les seves parets que cenyeixen la força creadora, tornant tots aquests elements dispersos en una unitat forta, permanent i eterna, a totes aquestes altres qualitats fugitives, ingredients sense valor definitiu que sovint són confosos amb els elements propiament essencials.

En Togores, certament, amb aquests defectes (gloriosos defectes per un jove), demostra ésser un fill directe d'aquest moment actual que ha de ser explicat en l'historia de la Renaixensa Catalana; d'aquest moment en que'ls esperits forts reaccionen contra el sensacionalisme romàntic; i ja és sabut que tota reacció va a l'extrem oposat i depassa els justos límits del terreny on la seva acció deuría moure's. Això és convenient com a estat transitori, però sería un mal greu si devingués estat definitiu.

Per això les pintures darreres den Josep de Togores, tot i essent un esforç ben digne de tenir-se en compte, donada la jovenesa de l'artista i la poca habitut a les obres de gran tamany, són un triomf per a ell, perque, com hem dit, l'afilien en el grupu d'aquests pocs escullits que reaccionen, i que sols se perden per excessivament raonables; sovint, arriben a ésser frets.

tenint viva la dolçura que s'alça en presencia d'una frescor de la cosa bella.

Això que és en essencia el valor fort de la pintura mural, salva aqueixes teles den Togores de tot judici mesquí que pugui formar-se baix un punt de vista limitat a coses que rès tenen que veure amb les essencies que constitueixin lo sòlid i fonamental de l'obra acomplerta.

En primer lloc, amb aquests plafons, en Josep de Togores dona una forta

Això és per al nostre artista una gloria que el moment li deu; gloria al seu sacrifici, al seu heroisme de limitació, a la seva supeditació forçada de les seves facilitats a un dur sistema que les rebutja totes... Mes l'artista deu tenir present que la gloria aixís alcançada no pot durar més enllà del moment.

Perque si aquestes obres són fortes i depurades, és degut a un esforç limitador, determinat abans de començar l'obra; no trobat en el calor de la recerca, en el moment de la creació. Convé ésser clàssics, no en la forma, sinó en l'esperit, i no creiem pas que els principis que la filosofía de les formes hagi pogut extreure de les obres antigues, fossin reguladors aprioristics d'aquelles obres plenes d'emoció, de substancia humana, de força personal vivificanta. Seguir el camí al que per reacció lloabilíssima és arribat en Josep de Togores, és perillós per a tots els qui no síen forts com ell, car darrera vé el sistema, l'academisme, del que sempre viurà lluny el nostre jove autor, no obstant; car aquesta propia voluntat del sacrifici, que li fa reglamentar les seves obres d'ara, no és sinó una prova de virilitat, d'abundor espiritual, d'heroisme prometedor.

De tota aquesta lluita, les obres den Togores n'han sortit, no obstant, amb una bella elegancia, amb una austeritat exemplaríssima. No volem citar ni una ni altra de les teles que constitueixen el conjunt de la decoració mural de la capella de la finca de donya Agna Girona, perque en totes elles, més belles de composició les unes que les altre, s'hi revela el mateix esforç, defecte i gloria d'aquestes obres, que són com a concepte de decoració mural lloables com poques puguin ser-ho.

Cal, però, que l'artista segueixi en futures obres que ja té esboçades el camí que en elles sembla emprès. Deixar la força propia obrar i ordenar-la. Tot ordre presuposa abans l'existencia de quelcom per ordenar, i aquest quelcom és l'òs veritable, el mòbil veritable de l'obra d'art; i aleshores l'ordre serà una cosa viva, no un ordre acadèmic.

Nosaltres tenim el convenciment de que en Josep de Togores posseeix aquesta força, i segons ella deu ésser ordenada formant ço que serà la solució de l'estil que s'inicia ja en les obres del jove pintor. Ell s'és associat amb els qui persegueixen el predomini de la raó i l'obrar de l'intel·ligencia: mes aquestes qualitat d'intel·ligencia i de Raó, no són rès si no tenen una substancia damunt la qual desenrotllar-se.

Això sembla palpitar amb més força en les dues obres darreres de la decoració que comentem, això sembla arribar a una quasi completa solució en el fris «Tarraco», obra magnífica de gracia i de perfecció constructiva, i en el tríptic «El Crist i els donadors», plè d'una profonda emoció.

Nosaltres felicitem de tot cor al jovenívol pintor per aquesta obra, veritablement reveladora dels seus coneixements i del seu valor d'artista, com felicitem a donya Agna Girona, la distingida dama que a tan bones mans ha sapigut confiar el decorat de la seva capella, donant amb aital encàrrec una prova d'amor a les Arts que no pot ésser més que lloada per nosaltres.

Joaquim FOLCH I TORRES.

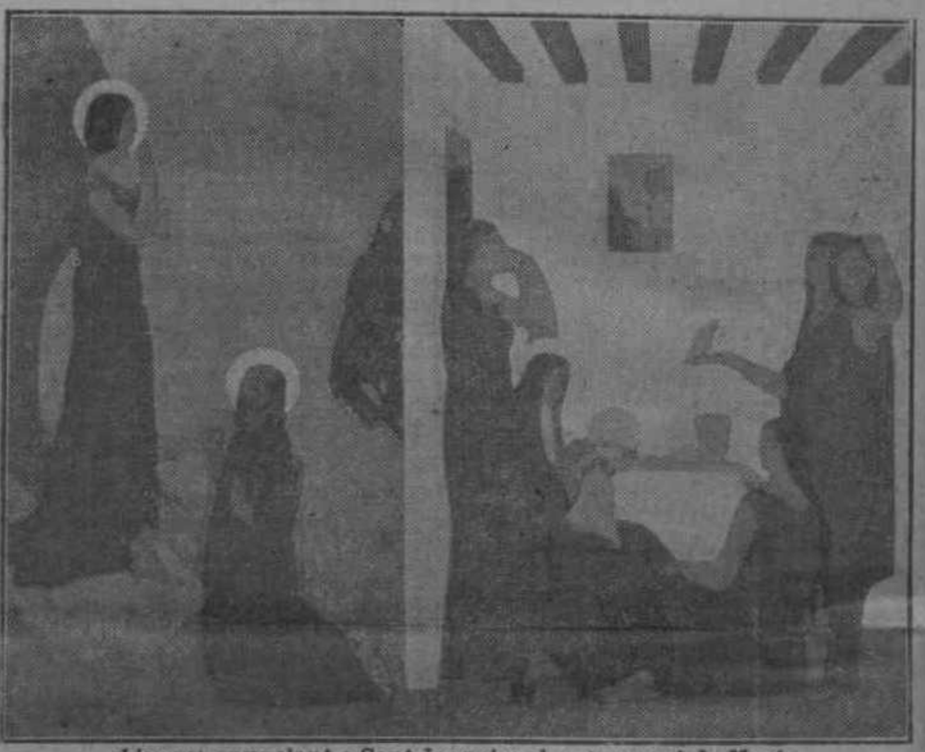

«L'angel anunciant a Sant Joaquim el naixement de María
Pintura mural per Josep de Togores

Ier. Congrés d'Art Cristià a Catalunya

Programa

Les Festes Constantinianes, que arreu del món católic han exalçat la florida civilitzadora pervinguda del triomf de la Iglesia, deslliurada pel magne Emperador, han près entre nosaltres l'amplitut i la magnificencia propies de l'intensa vitalitat de la gran metròpoli mediterrania. A les solemnitats piadoses seguiràn les manifestacions de enamorada de la simplicitat robusta de la gran tradició mediterrania que de les fantasioses formes del Nort.

Cooperar a l'estudi dels orígens i de l'evolució de l'art cristià de terres catalanes en totes les seves manifestacions, seguint per les seves formes posteriors en els temps mig-evals i moderns, aplegar tota aportació documental que faci llum sobre l'historia de ses obres i artífexs, encaminar l'investigació de ses relacions amb el des-

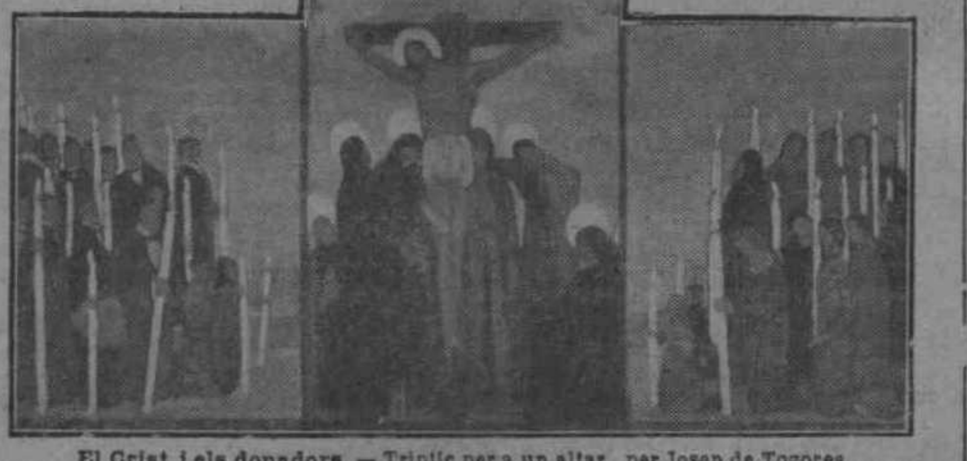

El Crist i els donadors. — Tríptic per a un altar, per Josep de Togores

cultura. La visió de la Creu senyorejant les multituts arborades de sentiment religiós, se farà integral, podent ésser contemplada en les diverses formes artístiques que li han donat esplendor i bellesa en el culte i en la vida social. Una exposició de Creus parroquials i de terme acoblarà els més assenyalats exemplars que per totes les diócesis de la provincia tarraconense se troben del seny august de la Redempció. I, coincidint amb aquesta Exposició, se celebrarà el Primer Congrés d'Art Cristià a Catalunya.

Rès més ajustat al sentit de la commemoració constantiniana que aital contribució a l'estudi de l'art cristià. La llibertat donada per l'edicte de Milàn a la Iglesia significa l'afranquiment públic del culte catòlic, el qual, eixint de les catacumbes, pogué desplegar-se amb els esplendors de les basíliques romanes. La vida de la Iglesia s'organitzà en una liturgia magnificent, que havía de donar cos a una nova concepció de l'art religiós. El Cristianisme pogué ja lliurement assimilar-se els grans medis d'expressió de l'art humà del gentilisme, i, insuflant-hi la poixança de son esperit, entroncà les tradicions artístiques de l'antiguitat amb les novelles significances de la Creu, preparant aixís l'eclosió de l'art occidental, forma inesborrable de la nova romanització del món, començada en el gest pacificador de Constantí.

Catalunya, en sa extensió genuina, n'és una característica androna d'aquest art occidental. A l'assimilar-se'l li donà una específica estilització, que'l revesteix de propia fisonomía. El nadiu geni romà de la raça li comunicà la sobrietat vigorosa i armònica, la concentrada claretat, l'equilibrada elegancia i la severa grandesa que segellen la modalitat espiritual de la nostra niçaga, més senrotllament de la liturgia: veusaquí la primera finalitat d'aquest Congrés, el qual al convocar els conreuadors de les ciencies arqueològiques per iniciar l'organització de la col·laboració llur, tal com és habitual en altres paísos, confía poder contribuir seriosament a l'historia de l'art antic amb la coneixença d'una de les seves branques, preparant aixís el Corpus gràfic i documental de l'art català.

Mes, no sabríem pas contentar-nos amb aquest estudi científic dels nostres monuments d'art, com si's tractés de deixalles mortes d'un passat indiferent al nostre esperit. Tant com testimoni grandiós d'una historia opulenta, són un patrimoni espiritual que perdura en la ciencia religiosa i la cultura artística de la nostra terra, enllaçant la vida de les gèneres pretèrites amb el florir renovellador de la gent d'avui. Hem d'estendre llur coneixença i imposar llur veneració abans no esclati també entre nosaltres el clam desolador que'ls nostres històrics temples, ja prou devastats, perillen d'esfondrar-se. El vandalisme artístic hi passa sovint, recullint de mans venals sos tresors: l'ignara distracció i desamor de molts de sos estudis cuida desmereixe'ls i fer-los malbé. L'obra educadora de vulgarització d'aquest Congrés servirà d'aturador an aquesta emigració i empobriment de la nostra riquesa artística: que per açò aspira a reunir a son entorn totes les gents aciençades, especialment els elements de intervenció artística o eclesiàstica, i fer-los sentir el dever de cooperar a la seva defensa i conservació, portant-les a admirar la grandesa dels nostres monuments, amostrant-les el camí de les restauracions cumplides o en víes de realització, adoctrinant-les en el sentit de bellesa i espiritualitat que enclouen per a l'enaltiment i poixança de tota obra religiosa i patriòtica.

De la tasca científica i de vulgarització d'aquest Congrés la Fè i la Patria n'han de cobrar magnífic guany. L'espiritualisme cristià, tant afollat per les migradíssimes banalitats de l'art modern, que invadeix els nostres temples, s'enfortirà amb la contemplació del genuí art de la Iglesia, excels per les idealitats supremes que expressa, educador per son simbolisme, que és una predicació d'eternitat, exemplar per les seves formes de bellesa, ajustades a la liturgia, i vivent perque és la representació espontània de la constitució interna del nostre poble, format pel Cristianisme. I la Patria s'ennoblirà al veure la dignitat de sos fills, vetllant gelosos el patrimoni de la seva historia, cuidant la restauració dels seus monuments, aixecant enlaire la significació del seu esperit autòcton, revelat en l'esplendor del seu art nacional.

L'alt patronatge religiós i civil, que acull com a propia la missió d'aquest Congrés, diu palesament la seva trascendencia per a les regions catalanes. La simpatía i cooperació de la nostra gent tenen d'afiançar que'l Primer Congrés d'Art Cristià a Catalunya serà el començ d'una bella creixença per a les ciencies arqueològiques i la cultura artística d'aquesta terra, on sempre lleva abundós esplet tota llavor d'espirituals empreses.

Junta d'honor i Patronat

Els senyors bisbes de Catalunya, Mallorca, Valencia i Perpinyà, i Abat de Montserrat; i els presidents de les Diputacions de Barcelona, Tarragona, Lleidi i Girona; R. P. Fidel Fita, S. J.

Mesa del Congrés

President, don Josep Puig i Cadafalch, arquitecte; vis-president primer, doctor don Josep María Baranera, canonge; vis-president segón, doctor don Jaume Viladrich, Seu d'Urgell; vis-president tercer, don Josep Gudiol, prebere, Vich.—Vocals: don Mauro Sablayrolles, benedictí de Besalú; don Joan Llimona; don Vicens de Moragas; doctor Jaume Collell, canonge, Vich; don Josep Serra i Vilaró, prebere, Solsona; don Cèsar A. Torras, president del Centre Excursionista de Catalunya; don Jaume Massó i Torrents; doctor Agustí Vilà, canonge, Girona; don Pelegrí Casades, president de la Societat Arqueològica; doctor Josep Gaya, canonge, Lleida; Fra Rupert María de Manresa, caputxí; don Josep Goday, arquitecte; don Josep Llimona, esculptor; doctor Manuel Vilella, canonge, Solsona; don Bernardí Martorell, arquitecte; P. Ignasi Casanovas, S. J.; don Dionís Baixeras, pintor; don Antoni Gaudí, arquitecte; doctor Antoni Balcells, canonge, Tarragona; don Geroni Martorell, arquitecte; don Ignasi de Gispert, representant del Círcol Artístic de Sant Lluc; doctor don Ramón Garriga, rector de Betlem; don Francisco Galí, pintor; P. Ramón Piera, Sch. P.; don Dionís Renart, president del Foment de les Arts Decoratives; don Lluis Carreras, prebere; don Joaquim Folch i Torres; don Francisco Mestres Noé, cronista, Tortosa; don Enric Arderiu, Lleida; don Emili Morera, Tarragona; don Leonci Soler i March, Manresa; don Rafel Massó Valentí, arquitecte, Girona; don Francisco de A. Montsalvatje, Girona; don Jaume Bofarull, prebere, Tarragona.

Comissió executiva

President, don Josep Puig i Cadafalch; vis-president primer, doctor Josep M. Baranera; vis-president segón, don Josep Gudiol, prebere, Vich.—Vocals: don Cèsar A. Torras, don Geroni Martorell, don Dionís Renart i don Joaquim Folch i Torres; secretaris, don Lluis Carreras, prebere, i don Josep Goday; tresorer, don Dionís Cabot.

Reglament del Congrés

I. Seràn congressistes els que s'inscriguin fins al dia 30 d'octubre propvinent.

II. Les inscripcions hauràn d'enviar-se a l'oficina de la Junta Diocesana, en el Palau Episcopal de Barcelona. Reculliràn també adhesions: els Centres Excursionistes de Manresa, Lleida, Sabadell, Terrassa, Vich i Tarragona; la Secció Excursionista del Centre de Lectura de Reus, i les Seccions Excursionista de Figueres i Palafrugell; la Societat Arqueològica Luliana de Palma de Mallorca; la llibrería del senyor Mestre i Noe, de Tortosa; la llibrería de don F. Geli i la Societat Athenea de Girona; l'Academia Bibliogràfica de Lleida; mossén Serra i Vilaró, de Solsona; mossen Jaume Bofarull, de Tarragona; llibrería Anglada, de Vich, i la secretaría de Cambra de la Seu d'Urgell. La Junta espera que's faràn lloc espontani de inscripció i propaganda totes les entitats de cultura i acció catòlica.

III. Seràn declarats membres protectors del Congrés els que satisfacin una quota de 25 pessetes.

IV. La quota de congressista serà de 5 pessetes.

V. A canvi d'aquesta despesa, els adherits rebràn una carta de membre del Congrés, que serà rigurosament exigida durant les sessions i excursions.

VI. Els congressistes tindràn dret a les rebaixes de preu de trens que puguin obtenir-se, a l'assistencia a les sessions i a tots els actes que's celebrin en honor del Congrés. Les excursions tindràn quota especial.

VII. El preu de cada excursió estarà representat per una carta especial, en venda abans i després de les sessions d'obertura, a la secretaría del Congrés. Per raó de les dificultats d'organització, la venda de les cartes per a cada excursió cessarà la vigilia de la mateixa.

VIII. Els congressistes tindràn dret d'enviar comunicacions sobre temes de Art Cristià català. La seva lectura en les sessions no podrà passar de 15 minuts. An els autors de llargues comunicacions se'ls pregarà resumir-les oralment.

IX. La Junta del Congrés se reserva el dret d'assenyalar les memories que han de llegir-se durant les sessions.

X. S'entregarà als congressistes una «Guía del Congrés».

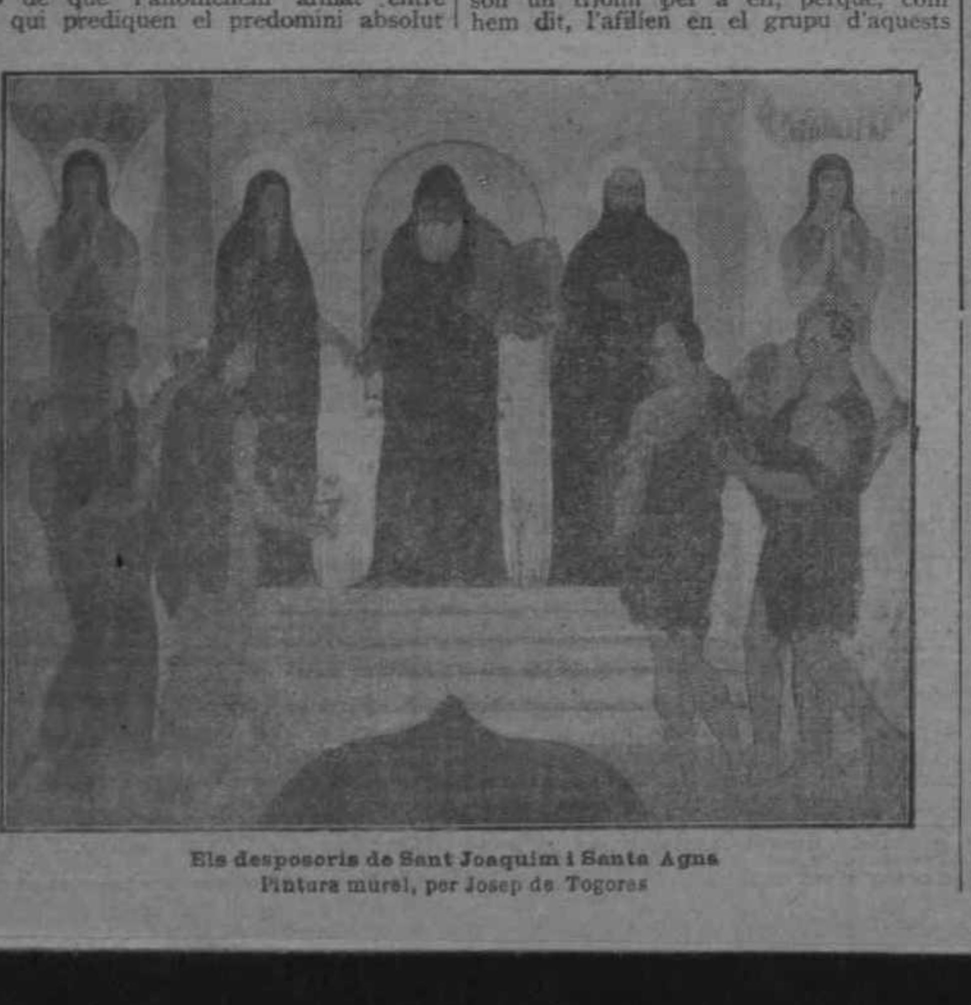

Els desposoris de Sant Joaquim i Santa Agna
Pintura mural, per Josep de Togores

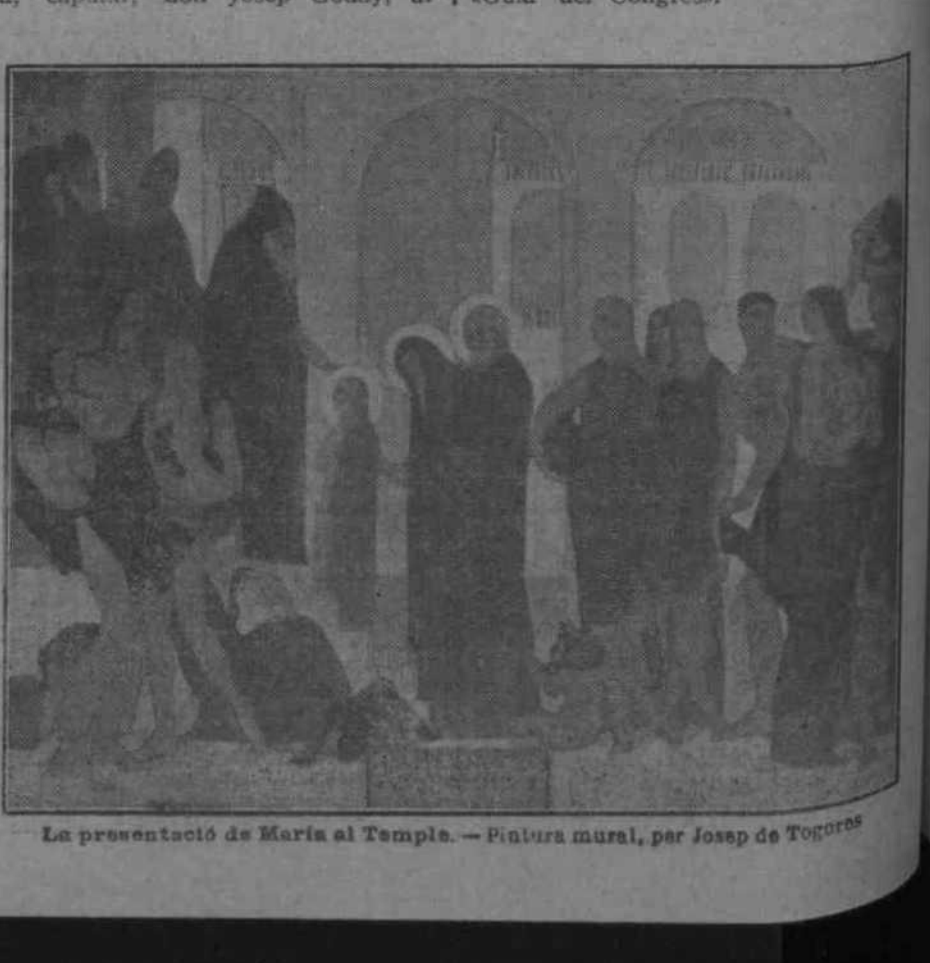

La presentació de María al Temple. — Pintura mural, per Josep de Togores

GRANS TALLERS DE FOTOGRABAT

C. Murtra

Hospital, 49, principal. - Barcelona

MOSAICHS E F ESCOFET & C

Ronda Sant Pere 8

ESTEVA Y Cía

ARS

AVANTS HOYOS ESTEVA Y Cía

GRAN FABRICA DE PARQUETS Y CONSTRUCCIONS ORNAMENTALS · MOBLES · ALTARS · IMATGES · MOTLLURAS PERA MARCHS · OBJECTES D'ART PROPIS PERA REGALOS

Despatx Exposició: Passeig de Gracia 18, xamfrà c. Córts

Tallers: c. Universitat 112 BARCELONA

En la Llibrería Nacional i Extrangera

72, Rambla de Catalunya, 72

(cantonada Valencia)

Novetats en llibres d'Art i reproduccions gràfiques

Compra i venda d'antiguitats

ANDREU MASSOT

Baixada de la Presó, 5, i Plassa Rey

Mobles Artístics

Joan Busquets

GRAN PREMI D'HONOR

LONDRES - 1912

Aquesta casa no ha trasladat el seu despatx; segueix en el carrer de la Ciutat, número 9

Institut Cristiá d'Arts Decoratives

S. CALSINA - Casa fundada l'any 1872

M. DOMINGO PERIS, ESCULPTOR

Tallers d'esculptura religiosa

EXPOSICIO I TALLERS

62, Passeig de Gracia, 62

PINTURA - DECORAT

- Reproduccions Artístiques

XI. La Junta procurarà publicar un volum contenint els treballs presentats. Als congressistes se'ls faràn condicions especials per la seva adquisició.

Programa científic

Bibliografía

Relació per ordre de materies dels treballs d'Art Cristià català publicats per les societats i particulars.

Index de documents d'interés per a l'estudi de l'Art Cristià continguts en un arxiu determinat.

Index analític d'alguna obra o font d'interés per a l'estudi de l'Art Cristià a Catalunya.

Primers segles de l'Art Cristiá a Catalunya

Primers edificis per al culte cristià.

La liturgía primitiva.

L'arquitectura en les iglesies.

El mobiliari i objectes litúrgics.

Els enterraments i sarcòfecs cristians.

Utilització d'elemens romans en la construcció en les iglesies cristianes.

Mosaics.

Iconografía.

Numismàtica.

Monografía d'un monument català referent an aquesta època.

Art Romànic

Monografía de monuments romànics catalans.

Documents sobres fundacions, dotacions i consagracions d'iglesies i monestirs.

Notes sobre existencia de pintures murals en les iglesies.

Mobiliari i objectes litúrgics romànics.

Indumentaria litúrgica.

Temes iconogràfics en l'esculptura i pintura romànica.

Notes sobre existencia i descripció de manuscrits.

Orfebrería religiosa.

Noticies documentals i gràfiques.

L'Art Gòtic a Catalunya

L'importancia de l'art gòtic.

Caràcter de l'arquitectura gòtica catalana.

Monografía de monuments gòtics catalans.

Documents sobre fundacions, dotacions i consagracions d'iglesies i monestirs.

Mobiliari i objectes litúrgics.

Indumentaria litúrgica.

Vestuari litúrgic.

L'imatgería gòtica.

La policromía en l'imatgería i en els temples.

La pintura gòtica.—La pintura sobre taula.

Documents i contractes sobre retaules.

Els vitralls.—Noticies gràfiques i documentals.

Manuscrits, llibres miniats, incunables i enquadernacions.

Orfebrería religiosa.—Noticies documentals i gràfiques.

El Renaixement a Catalunya

Introducció de l'art del Renaixement.

El mobiliari litúrgic.

La pintura i escultura.—Noticies documentals i gràfiques.

L'art barroc.

Mobiliari litúrgic.

Les pintures en la liturgía.

L'orfebrería religiosa en el Renaixement.—Noticies documentals i gràfiques.

Aquest programa no és limitatiu: totes les memories i noticies, per concretes que siguin, sobre Art Cristià català de interés general o local, amb tal que siguin notes inèdites, d'investigació propia, podràn ésser admeses després de l'examen de la Junta.

Els manuscrits hauràn d'enviar-se, abans del dia 20 d'octubre, a l'oficina de la Junta Diocesana, en el Palau Episcopal de Barcelona.

Sessions i excursions

Diumenge 26 d'octubre. A les cinc de la tarde: Sessió inaugural a la Sala Reina Regent del Palau de Belles Arts. Discurs del senyor bisbe de Vich doctor Torras i Bages: «Ofici espiritual de l'Art». Inauguració de l'Exposició de Creus parroquials i de terme.

A les nou de la nit: Concert històric de música religiosa a l'Orfeó Català.

Dilluns 27. A les nou del matí: Visita a Sant Pau del Camp, amb conferencia explicativa de don Josep Goday i Casals. Visita al Museu Arqueològic del Park.

A les quatre de la tarde: Sessió a la Sala de la Reina Regent. Tema: «La Arquitectura cristiana a Catalunya», per don Josep Puig i Cadafalch.—Lectura de comunicacions científiques: «L'Art Constantinià a Catalunya», amb projeccions.

Xampany d'honor ofert per l'Ajuntament de Barcelona.

Dimars 28. A les nou del matí: Sortida cap a Sant Cugat del Vallés.—Visita al Monestir, amb conferencia explicativa de mossen Gudiol i Cunill. Dinar al claustre.

A la tarda: Sessió en el Monestir. Temes: «L'Art en el Temple», pel P. I. Casanovas, S. J.—«Conservació i catalogació de monuments», de don Geroni Martorell. — Lectura de comunicacions científiques.—Tornada a Barcelona.

Dimecres 29. A les deu del matí: Visita a la Catedral, amb conferencia explicativa de don Geroni Martorell. A dos quarts de dotze: Recepció en el Palau Episcopal.

A les quatre de la tarde: Sessió a la Sala de la Reina Regent. Temes: «Venda d'antiguitats», per mossen J. Gudiol i Cunill.—«L'art i la liturgia», per mossen Josep Tarré.

A la nit: Sessió de projeccions de monuments sintetitzant l'historia de l'Art Cristià a Catalunya, pel Centre Excursionista.

Dijous 30. A les nou del matí: Visites per grupus, a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, amb conferencia del senyor Gonzalez Hurtebise; a l'Institut d'Estudis Catalans, amb conferencies dels senyors don Manuel de Montoliu i don Ramón d'Alós i de Dou; a la Biblioteca del Museu Arqueològic del Park, amb conferencia de don Joaquim Folch i Torres; al Centre Excursionista de Catalunya, amb conferencia de don Cèsar August Torras; a l'Arxiu de la Catedral, amb conferencia de mossen Josep Mas.

A les quatre de la tarde: Visita a la Exposició de Creus parroquials i de terme, amb conferencia de don Manuel Rodriguez Codolà. Sessió de clausura, amb parlament de l'Excm. i Il·lm. senyor doctor Joan J. Laguarda, bisbe de Barcelona.—Lectura de conclusions.

S'enviarà als membres del Congrés un horari detallat de les excursions.

La «Guía», redactada per la Junta Executiva, serà distribuída als congressistes a llur arribada a Barcelona.

El Congrés disposarà d'un aparell de projeccions per a il·lustrar les sessions científiques. El tamany dels clixés serà de 8 ½ per 10 centímetres.

* * *

El fill del Greco

(Acabament)

El Greco fou salvat per l'amor a son fill. No poguent mantenir-se en les altures assolides, se resignà a seguir pels camins de les terres baixes. Carregant-se de resignació, continuà la seva obra, encara que amb desorientades estridencies, i lo que hauría sigut tragedia cruenta, trencant al peu de les obres mestres son pinzell inepte, com el soldat vençut l'espasa desproporcionada a son coratge, o bé servint-se d'ell per a xisclar sa desesperació i escupir son sarcasme contra Deu i contra'ls homes, esdevé una tristesa resignada i una suau melancolía, totjorn accentuada.

El Greco, girant els ulls enrera, contempla el llarg calvari de son començament. L'anada inútil a Venecia, la fugida a Roma, demanant l'almoina de un pobre allotjament a les golfes del palau Farnesio—ell, el desdenyós que no diu mai el per què de la seva vinguda a Espanya, l'altiu extemporani qui, en plè regnat de Felip II, mou guerra al Capítol de Toledo i a la Justicia de Illescas—. Remembra sos triomfs, contempla sa riquesa i, guaitant el fill-deixeple, els ulls li espurnegen, el cor se li aixampla i sa pensa, abans poruga, esguarda fit a fit l'avenir.

El fill-deixeple no les sofrirà les humiliacions, la pobresa i la obscuritat per ell endurides!

Ho té tot. Comença son camí on son pare acaba. Aquest li tramet ses ensenyances i proveeix el seu avenir. Amb tal pare i tal mestre, ¿què podrà faltar-li? ¿Quin obstacle pot interposar-se en sa ràpida carrera? ¿Quin horitzó serà prou llunyà, quina gloria serà prou alta per a no ésser assolits pel seu Jordi Manuel?

El veu treballar. El seu amor de pare tapa als seus ulls de mestre les imperfeccions de l'obra amb una mà i amb l'altra ne senyala els acerts.

Theotochopuli, qui no ha tingut mestre, tindrà deixeple. Aquell art personal i únic tindrà continuació. No serà el llampec de les tardes calitjoses, sinó la llum viva i perenne. Viurà i crearà també, que és tot lo que un creador pot desitjar a la seva obra.

La Humanitat té les seves Ascensions cap al cel de les idealitats belles. Sisifus-home puja montanya amunt la càrrega feixuga de les seves tristeses i miseries. No sent el pès que fa perlejar el seu front, no sent la tempestat que fà estremir son cos, no sent els udols de les feres que li barren el pàs. Amunt! Amunt! A dalt del cim brilla el sol de la perfecció definitiva i llú l'estrella que mai més se pòn. No defalleixis, cor; resistiu, espatlles; no sagneu massa, peus.

Ja hi som! Ja hi som!

De sobte, les cames se dobleguen, el cap giravolta, els ulls se tanquen i... avall càrrega i Sisifus-home, rodolant abraçats per la pendent, ara més adversa encara que a la pujada, ferint les seves orelles la riallada general de tota la naturalesa que's burla del pobre il·lús qui amb cor de fang i pensa estreta volgué enquadrar la llum del cel i el vent de l'altura.

La Humanitat se revolca impotenta per a conseguir els ideals de Gloria i Felicitat que la enlluernen. La inquietut és la llei de nostra vida, formulitzada per Sant Agustí, el gran coneixedor, amb l'«inquietum est cor nostrum».

Es inútil volguer-s'hi sustreure. Potser valdría més sentar-se al marge del camí amb el cap entre les mans, plorant la propia impotencia. Però... Aquest enlairament vers lo inaccessible, aquest aixamplament vers lo gegantí; aquest dolor sense causa immediata, etern company de nostra pelegrinació, son les úniques coses que Deu no devía trobar ridícules en nosaltres, fent-lo tornar del penediment de haver-nos creat!

Oh, dolor! Se deixen al fill les riqueses materials que per ell son multiplicades fàcilment, car les fortunes noucomençades tenen quasi sempre la virtualitat de crèixer soles, com si rodolessin encara per la mateixa empenta de l'home enèrgic qui feu,—aixís, com creant-los del no-ésser,—els primers diners. I l'home de l'esperit qui consagra tota sa vida a l'enriquiment de son intel·lecte no poder llegar les seves riqueses i veure els seus fills tan pobres d'allò mateix de que ell és tan ric!

Si allargant el vell aforisme: «Omne appetens appetit sibi simile»—Tota cosa ama lo que an ella s'assembla—podem afirmar que tot amador desitja semblantes a sí mateix les coses amades, ¿no desitjarà l'home de l'esperit que'l seu fill sigui semblant an ell encara més que de cos, d'intel·ligencia?

M'atreu com un abisme el pensament de Jo que hauría pogut esdevenir la Humanitat si, com les riqueses materials, se poguessin heretar del pare les de l'intel·ligencia, sense esforç antecedent i damunt d'elles bastir el propi edifici.

Sisifus-pare donaría abans de caure sa càrrega a Sisifus-fill i aquest la pujaría un xic més endalt per a donar-la a un altre qui, potser, en el cim de la montanya la faría servir d'escambell per a descansar i entregar-se a la fruició del viure quiet.

La Humanitat, més sortosa que'ls Atlants, escalaría el cel del coneixement on les coses patentitzen llurs misteris i les miraría amb la complacencia i seguretat que Deu, desde'l seu trono de llum, veu les nostres accions futures.

A la perfecció de l'intel·lecte acompanyaría l'aquietament del cor. Si avui carn i esperit se mouen guerra, és perque tots dos caiguts, tots dos febles, tenen equiparades les seves forces, i com tots els dèbils, en lloc d'anar a l'una, s'entretenen, la carn en fer la traveta a l'esperit, i aquest en voler deturar de sobte les forces d'ella, en lloc de canalisar-les.

No és que sigui necessari per al viure quiet l'anul·lació de l'ànima o la de la materia, com demanava el poeta romàntic, sinó solament l'elevació de la potencia intel·lectiva fins al grau necessari per a una com absorció de la carn.

Tot això s'obtindría si's poguessin llegar els coneixements com les fortunes.

D'aquesta aspiració sentimental, privada de tot fonament en l'actual estat de naturalesa caiguda, degué néixer, tal volta, el vell sistema filosòfic conegut amb el nom de «Traducianisme», segons el qual, en la generació, l'ánima del fill se derivava de la del pare.—«Com una llum s'encén d'una altra llum, sense que minvi la força d'aquesta.»

Per desgracia veiem que d'un home de gran intel·lecte neix sovint una nul·litat, com després d'un llampec el cel queda més fosc.

Els cossos tenen parentiu. Les ànimes, nó.

. . . .

El fill del Greco no fou pàs lo que son pare esperava.

Es pàl·lida sa pintura, son dibuix és imprecís, ses colors son deslluídes.

No sentía la vida interior. Predominava en ell el mestre d'obres de l'Ajuntament de Toledo, l'edifici que guaita les sublims incorreccions de la fatxada de la Catedral amb un aire elegant, correcte, però... tan fret! La seva copia de la part inferior de la obra mestra paterna el denuncía meticulós en els petits detalls i desitjós d'esmortuir, amb un vel aeri que allunyi la visió, la fonda tragedia que traspúen aquells ulls, aquelles mans, aquelles robes.

¿Fou tot això la causa ocasional de que a darrera hora quasi prenguessin cos aquella engoixa suprema que tota la vida estigué a punt d'esclatar, aquella anyorança de quelcom imprecís com un gran amor primer malaguanyat en els seus començos, aquell anhel perseguit sempre amb l'íntima convicció de mai assolir-lo, tot allò, en fi, innominable, que està tot en tota l'obra del Greco i en cada una de les seves parts: en el gest d'un cavaller, en la trasparencia d'unes mans, en el plec d'una roba, en el plorar sense llàgrimes d'un viu, en el somriure d'un mort?

Potser sí. Hi hà quelcom més desconcertador que caure, i és caure empès per la mateixa mà que va redreçar-nos, com per algú fins hi hà cosa més trista que la mort: per al reu malferit en la comissió del seu crim, al qual la justicia salva primer de ses ferides i després li fà muntar els esglaons del cadafalc.

El fill del Greco no fou pàs lo que aquest esperava. La naturalesa va descansar en ell de l'esforç acomplit al crear el seu pare.

Miquel CAPDEVILA.

* * *

Crònica

L'Anuari de l'Associació d'Arquitectes de Catalunya.

Hem rebut, bellament modificat, renovat i embellit com convenía, l'Anuari de 1913 de l'Associació d'Arquitectes de Catalunya, essent una de les més belles innovacions la de l'oficialitat de la llengua catalana, no alcançada fins ara, amb tot i els molts anys que hauría hagut de ser-ho.

El contingut de l'Anuari que forma un volum de 200 pàgines, sense comptar les llistes i tarifes supletories, és per demés interessantíssim i abundosament il·lustrat. El sumari és el següent: «Memoria presidencial llegida en la Junta general del 8 de janer de 1912», per don Joaquim Bassegoda. «Concurso anual de edificios y establecimientos urbanos», dictamen del Jurat (ilustrat). «Memoría leída por don Jaime Gustá y Bondía en el acto de la visita de la Asociación de Arquitectos de Cataluña a las cloacas de esta ciudad». «Dificultats per arribar a la gustesis arquitectònica», per don Joan Rubió. «Les nostres casetes», informació gràfica de les novelles construccions i xalets dels aforés de Barcelona. «Els edificis de les nostres Escoles» (informació gràfica sobre els escassos edificis escolars que posseim). Crònica i notes breus d'arquitectura il·lustrades. Visites, concursos, etc.

Completa l'Anuari la llista dels associats i les noves disposicions oficials sobre l'arquitectura.

Junta al Foment de les Arts Decoratives.

En el Foment de les Arts Decoratives se celebrà el passat diumenge la Junta general reglamentaria en la que després de l'aprovació de l'acta anterior, de l'estat ventatjós de la caixa social i llegida l'extensa Memoria presentada pel secretari, se procedí a la renovació de càrrecs, quedant la Junta directiva constituída en la següent forma:

President, don Dionís Renart; vis-president, don Joan Esteva; tresorer, don Alexandre Cardunet; comptador, don Eusebi Busquets; secretari, don Manuel Comas Esquerra; vis-secretari, don Ferràn Torras, i vocal, don Joan Herràn.

La presidencia, entre altres assumptes, comunicà a la Junta lo molt avençats que estaven els treballs preparatoris per a portar a la pràctica la tan desitjada idea de celebrar a Barcelona la Primera Exposició Catalana de Brodats i Puntes, per a la qual compta el Foment amb el concurs d'importants personalitats, com també amb el de varis particulars i juntes que han ofert riques i valioses col·leccions per a figurar en l'Exposició al·ludida, a la que vindràn a donar-li major importancia. L'idea d'aquesta Exposició és la de reunir a Barcelona, durant uns dies del pròxim hivern, lo millor que en brodats i puntes antics i moderns tingui Catalunya, a exclusió de tot quant no sigui obra manual.

La Junta acceptà amb simpatía i entusiasme tals manifestacions del senyor Renart i se mostrà entusiasta en cooperar a quants treballs porti a cap la directiva, per a lo qual se nomenà una comissió aussiliar de propaganda composta pels senyors don Esteve Batlle, don Manuel Vega i March i don Josep Roca.

Conferencies d'Art Popular a l'Escola d'Alts Estudis de Paris

Acabem de rebre el programa del pròxim curs de 1913-1914 de l'Escola d'Alts Estudis Socials de Paris, en la secció d'Art del qual s'anuncíen les conferencies sobre l'Art Popular de les nacionalitats d'Europa, entre les quals hi figura l'anunciada conferencia sobre l'Art Popular a Catalunya.

Com ja diguérem, aquesta serie és la que ha organitzat l'oficina central de les Nacionalitats.

El programa d'elles, que's publicarà per detall el mes d'octubre pròxim, dins el qual tindràn lloc, és com segueix:

«L'Art Popular i les aspiracions nacionals d'Europa (amb projeccions).

«L'Art Popular a Bohemia», per M. Hautic, professor de l'Academia de Comerç de Praga.

«L'Art Popular a Bulgaria», per M. Dimitri Mikoff, professor a l'Universitat de Sofía.

«L'Art Popular a Catalunya», per Joaquim Folch i Torres, del Musèu de Barcelona.

L'Art Popular a Finlandia», per M. Wallenskold, professor a l'Universitat de Helsingfors.

«L'Art Popular a Lilhiania», per M. J. Gabrys, director de l'Oficina de les Nacionalitats.

«L'Art Popular a Polonia», per N.; a Serbia, per G. Beritch; a Ukrania, per Yaroslaw, de l'Escola de Ciencies Polítiques.

Les conferencies aniràn il·lustrades amb projeccions lluminoses i per a la assistencia a les mateixes regiràn les mateixes condicions de matrícula o entrada, que regeixen per totes les altres series dels cursos de l'Escola d'Alts Estudis Socials.

El curs d'Art va sots la direcció de M. Henry Marcel, director dels Musèus Nacionals de França.

L'Art Popular de França ocuparà una serie de sis conferencies, dividint-se el treball per regions.

Un bell anunci de festes religioses

La parroquia de Nostra Senyora de la Mercè anuncía les solemnitats religioses que celebrarà el dia 2 del propvinent agost amb motiu de la festa del Devallament de la Verge a Barcelona, amb un escaient programa en el frontal del qual hi và reproduida una bella estampa de mitjans del segle XIX, plena de caràcter i de valor de l'època.

Felicitem al senyor rector de la Mercè per haver tingut en compte les coses d'art tan oblidades en les coses del temple.

Exposició

Diuen de Terrassa:

Sabem que nostre amic i company en Joan Duch prepara una exposició de dibuixos i pintures per la propera tardor en un dels salons de nostra ciutat.

D. Manuel Cazurro

Pels periòdics s'anuncía el trasllat a Barcelona del catedràtic de l'Institut de Girona, director del Museu d'aquella ciutat, l'eminent arqueòlec don Manuel Cazurro, representant de la Junta de Museus de Barcelona i poderós aussiliar de la mateixa prop les excavacions de Empuries.

No cal dir com celebrem tenir entre nosaltres al distingit home d'estudi, i com ens dol la pèrdua d'un tal element prop dels nostres treballs d'excavació.

Un Decret a la «Gaceta», sobre organització de Museus

En la «Gaceta» del dia 27 s'insertà el Reial Decret d'Instrucció Pública referent a la creació de Museus provincials i municipals de Belles Arts, entre quals disposicions principals figuren les següents:

«En todas las capitales de provincia donde no exista un Museo provincial de Bellas Artes, se procederá á su creación é instalación con el nombre indicado. Los que hoy existen, organizados en virtud de las prescripciones vigentes, se considerarán asimismo y desde luego reorganizados.

El ministro declarará, en cada caso, los Museos que reúnen las condiciones necesarias para gozar de los beneficios concedidos por esta disposición á los que hoy existen y dependen del ministerio. De igual modo acordará la instalación de nuevos Museos provinciales cuando las Corporaciones provinciales ó municipales y las entidades artísticas respectivas ofrezcan los medios necesarios para el mantenimiento de estos Centros de cultura pública, y podrán asimismo crearse Museos de categoría municipal en las poblaciones que, no siendo capitales de provincia, cuenten, sin embargo, con elementos para la fundación y sostenimiento.

El fondo artístico de los Museos provinciales estará constituído por las pinturas, grabados, estatuas, relieves y demás objetos de arte procedentes de las extinguidas Ordenes monásticas, y cedidos, en calidad de depósito, por el Estado á las Corporaciones de la provincia, así como por otras adquisiciones y depósitos posteriores, realizados también por el Estado; por las obras de arte que por cualquier título posean las entidades oficiales de la provincia; por las donaciones ó depósitos voluntarios constituídos por las Diputaciones provinciales, Ayuntamientos, Juntas de fábrica, Patronatos religiosos ó de Beneficencia y Cabildos eclesiásticos, y donaciones ó depósitos voluntarios que constituyan los particulares.

Los Museos municipales, incorporados á los efectos del presente decreto, se formarán con todas las obras de arte que pertenezcan á la Nación, y que por cualquier motivo ó acto especial radiquen en la localidad; las obras de arte y objetos históricos propiedad del Ayuntamiento, Corporaciones oficiales, eclesiásticas, civiles y particulares que las cedan en propiedad ó en depósito, y nuevos donativos ó depósitos que por el Estado se concedan en lo sucesivo.

Los Museos provinciales quedarán bajo la directa tutela y vigilancia del Estado, la cual alcanzará también á los municipales cuando éstos se adapten á los preceptos del presente decreto, gozando en tal caso de los auxilios ó subvenciones que para este fin se consignen en los presupuestos.

El fomento y administración de los Museos provinciales y municipales estará á cargo de una Junta de Patronato.

En todos los Museos provinciales habrá un director, nombrado por el ministerio, con el sueldo ó gratificación que se consigne al efecto en el presupuesto de este ministerio, y en los municipales un conservador.»

Les demés disposicions se refereixen a la formació dels Patronats, condicions dels directors i conservadors, i altres administratives.

Normes per a fer Monuments

Amb motiu de l'exposició de projectes del monument a Jaume I, el concurs del qual fou organitzat i convocat per l'Ajuntament de Palma, el nostre confrare «Sollers» diu amb el títul que encapsala aquestes ratlles:

«(Això per quant e-hi torni haver concurs.) (*).

Un monument tindrà més mérit com més llis sia i sense adornos, i com més retiri una cosa antiga d'aquelles que's feien antigament—molts de segles abans que's descubrís el modernisme.

Serà tant més digne de premi com manco s'assembli: A una tortada. A una apoteosis. A una gruta submarina. A unes «hebilles» modern-stile per cinturons de senyora. A un conglomerat de l'època terciaria. A un cartell de fires i festes. A les coves del Drac. A un camp de blatdemoro assolat pel calabruix. A un castell de merengues que's comencen a fondre. A un turó d'argila moll i plè d'erbaces. A un femer. A un naufragi en alta mar. A un bethlem. A un escenari de varietés. An el diluvi universal. An el caos. A la «Sagrada Familia». (Contra la qual no dic res, per ser obra d'un Gaudí. Però, de Gaudís, només n'hi hà un! I dos ja serien massa...)

An els «artistes» que ho hagin oblidat, se'ls recorda que en els frisos del Parthenon s'hi troben, per un cas aixís, models de cavalls més heròics que'ls dels nostres carrilers i els den Benlliure.

En general, és millor que'l poltro no pegui bots per damunt del monument.

Procuri's no donar als reis conquistadors un aire de tenors d'òpera—que ja s'ha acabat, gracies a Déu, la temporada d'aquells abominables quadrots d'historia del «Museo de arte moderno», que és una de les moltes coses a que pensem calar foc, quan entrin els nostres.

En matrones, escuts d'Espanya, lleons i altres feres i trofeus, convé ésser «parcos».

Els «genios alados», les simbòliques nimfes de postal amb gases pel ventre i demés comparsería sicalíptica, proscrits en absolut.

De soldadesques, no se'n parli.—Alanis de la Lluna».

El Concurs d'Edificis Escolars

En l'ordre del día de la sessió d'avui de l'Ajuntament hi figura un dictamen de la Comissió de Reforma, Tresorería i Obres extraordinaries, que presenta a l'aprovació del Consistori, proposant:

L'enterat del fallo emés pel Jurat nomenat per la corporació municipal per a fallar el concurs de projectes per a edificis destinats a grupus escolars, acceptant íntegrament dit fallo, i en sa conseqüencia:

Primer. Otorgar el primer premi de 5,000 pessetes al projecte que porta el lema «X»; un segón premi al senyalat amb el lema «Aristóteles», i altre de 3,000 pessetes al suscrit per don Jeroni Martorell, tot això de conformitat amb les bases del concurs.

Segón. Concedir com indemnització dels gastos de presentació i del treball realitzat pels autors d'aquells projectes mil pessetes a l'autor del que porta el lema «X», dos mil al senyalat amb el lema «Aristóteles» i mil al senyor Martorell.

Tercer. Que'ls referits premis i indemnitzacions se satisfacin amb càrrec a la consignació que per aquest concurs figura en el capítul de resultes del vigent presupost.

Quart. Que l'Ajuntament otorgui un expressiu vot de gracies als senyors que componen el jurat, manifestant-los que en sa oportunitat tindrà molt especialment en compte tot lo consignat en l'apartat tercer del seu fallo.

Exposició Berga i Boix, a Olot

Copiem del nostre confrare «El Deber» d'Olot:

«Corresponent a l'amable invitació de nostre bon amic el distingit artista don Josep Berga i Boix, hem visitat la col·lecció d'estudis que ara té exposada en son taller, portats de la seva recent excursió a Sant Feliu de Guíxols.

L'avi Berga vol demostrar-nos que la seva edat venerable no és pas obstacle per a l'agilitat de son pinzell i de les seves facultats artístiques. Ell, que de la localització, de la compenetració amb l'esperit típic de la comarca, n'ha fet un culte, ens demostra amb aqueixes teles de marina, adaptar-se amb justesa a tan diferent país i copsar-ne notes encisadores.

No podem citar pas quiscuna d'aqueixes teles, encara que n'hi hà entre elles que ressurten plenes de vida, car no sabem com anomenar-les, però hem de confessar, que amb ser treballades amb la tècnica característica de nostre artista, produeixen una agradable impressió de novetat.

Al costat d'aquestes teles, ne vegèrem una altra de més antiga que se'ns endugué l'atenció per ser de lo més vigorós que hem vist de la seva firma: és un estudi d'alzina, de poques dimencions, però que per sa factura sòbria i valenta és obra de la maduresa d'un artista. Segons ens digué son autor, té intenció de portar-lo al Museu.

Cal felicitar a nostre amic, desitjant que la seva salut li permeti fer altra excursió, com té en projecte, per terres de marina en temps de primavera.»

Contra la venda d'antiguitats

En el darrer número del Butlletí Oficial Eclesiàstic del Bisbat de Vich, se recorda a tots els senyors rectors i ecònoms de les parroquies del mateix la prohibició absoluta de la venda d'objectes d'art propietat dels temples respectius.

En un moment en que d'una manera tant intensa i tant forta els antiquaris persegueixen les escorrialles de tot el tresor nacional desaparegut en gran part, és més que mai lloable el recordatori que fa el senyor Bisbe de Vich al clero de la seva diocesis que tantes belleses guarda i que tantes n'hi hà de recullides i utilitzables per als estudis científics en el Museu de Vich.

Llàstima que aquest zel no sia igualment desplegat en tots els bisbats de Catalunya, i principalment en els de la la banda alta cap al Nort, on hi formiguegen amb els antiquaris, les empreses vergonyoses més o menys autoritzades o patrocinades, com per exemple aquella que no fa molts dies ens era denunciada per lletra que vàrem publicar.

Davant de la desvastació i de l'activitat dels antiquaris, agents sol·lícits de l'afamada copdicia americana, nosaltres voldriem que s'hi aixequés el patriotisme ferm i robust, dels rectors i ecònoms i dels seus superiors quan no, subvenint an aquelles necessitats parroquials que sempre resolen els antiquaris amb ses temptadores ofertes.

Esperem, doncs, que en altres butlletins eclesiàstics de Catalunya l'ordre serà repetida, evitant aixís aquesta dessangració tan llastimosa.

Venda a l'Exposició d'«Athenea»

El quaadre «Vores del Fluvià» de l'exquisit artista Ibo Pascual, que figura en l'exposició «Athenea» de Girona, ha sigut adquirit pel diputat provincial don Bonaventura Sabater, pel preu de 500 pessetes.

En Josep Clarà

Se troba actualment en viatge artístic per la Bélgica, l'eminent esculptor nostre compatrici i estimat amic en Josep Clarà.

(*) En el darrer s'hi ha presentat un projecte de veres artístic, obra d'un arquitecte qui sab per on hi van: el den Rafel Masó.

GRAN SALÓ PARÉS

Exposició Permanent

— DE —

BELLES ARTS

Renovació d'obres setmanalment

Bronzes - Porcelanes i objectes artistic.

Casa fundada en 1840

Carrer de Petritxol, 3 i 5

BARCELONA

LA PINACOTECA

MARCS I GRAVATS

Carrer de Corts, núm. 644